47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 839 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 20 ՄԱՐՏ 2 ԱՊՐԻԼ 1904 15 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1322 — 20 ՄԱՐԹ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Մեծ փողոց, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր։

Մանզումէ-ի Էֆքիար

ՀԱՅԱԿԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزتەدر
صاحب امتيازى : اوهانس فريد
اداره خانەسى : باب عالى جادەسندە نومرو ۳۸

ԳԱԼԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Փոստով համար	80 ղր.	50 ղր.
Փոստատներու համար	108 »	60 »
Ուրբաթահամարի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԵՕԹՆ ԵՕԹՆԵԱԿ

ՊԱՂԿԱՆԱՁԱՐԴ

Տէրը իր Աստուածային Տնօրինութեան մարդկային վախճանին կը մօտենայ, երբ վաղը կ'ընդունի մանուկներուն, աղքատներուն, խոնարհ դասակարգին անձնուէր յարգանքները, համեստ մուաք մը ընելով Ս. Քաղաքը, ուրկէց պիտի չմեկնի այլ ևս, մինչև որ կնքէ իր նիւթական կեանքը, զոր աստուածօրէն ծրարած էր իրեն մէջ։ Վերջին պատուէրները պիտի ներշնչէ իր հաւատարիմներուն փոքրիկ խումբին, և Գեթսեմանիի Զորին հեծութիւններուն յառաջաբանը պիտի ըլլան այն պատուական խօսքերը, որոնք զարդը կը կազմեն իր աստուածաշունչ կտակարանին։ Սիրոյ պատուիրանը յեղեղելէ առաջ պիտի ընդունի սէրը փոքրիկներուն, որոնք մեղաւոր մարդկութեան անարատ ներկայացուցիչներն են, պիտի ընդունի սէրը ծերերուն, որոնք մեղքերով վատնուած կեանքի մը դառնութիւններէն վերջ, ա՛լ ձանձրացած, կ'ուզեն ըմպել Տիրոջը ողորմութեան բաժակէն։ Վերջին ժամերուն հիացում, զգլխիչ տպաւորութենէն առաջ, իր աշակերտները կը հաճի հանդիսատես ընել աշխարհիկ վայելչութեան մը համեստ ցուցադրութեան, ասոր համար ընտրելով խոնարհ կենդանին, խոնարհ նուէրը, խոնարհ օրհնութիւնները բաղմերամ մանուկներուն։

Փարիսեցիական անձկամտութիւնը բան մը չի հասկնար այս խոնարհութեան հանդէպ։ Եթէ Տէր Քրիստոս Աստուած է, պէտք է որոտում ըլլայ, երկինք տարօրինակ փոփոխութիւն կրեն, պէտք է շանթը ճայթէ, որպէս զի ա՛լ համոզուին։ Եղիայի հեզիկ հովէն բան մը չեն հասկցեր, Մովսէսի քարաձերպը չէ խօսեր իրենց մտքին, ու միշտ փայլատակումը կ'երազեն իբրև յառաջապահ աստուածային գալստեան։ Ուստի նոյն ա՛յն օրը երբ մեր Տէրը իր խոնարհութեան անպատուելի հանդէսը կը ցուցադրէր, Փարիսեցիական մոլեռանդութիւնը կը խորհէր իր մահացու գործը գործել անոր անձին վրայ։ «Եւ խորհուրդ արարին սպանանել զնա։»

Կը ցնծան ծառերը, կը ծիծաղին ծաղիկները, հոյզը կը հոսի անոնց հատ ու համեստ մարմիններէն վար ու վեր, նորածագ գարնան հարս զացեր են ամէն առարկաները։ Բնութիւնը պիտի արդիւնաւորէ իր տարփանքը, և չատ ժամանակ չանցած կոկոնները պիտի բացուին, կոճակները պիտի պտկին ու թել թել նարօտներ պիտի կախուին, ու գարնանային ճեղենակը պիտի դառնայ ըլլայ հիանալի պսակ մը, բրաբիոն մը, կանաչ դրասանդ մը, որ իր հոգայ թեւերուն տակ պիտի հովանաւորէ բովանդակ բնութեան մեծագոյն մասը։

Գարնան անդրանիկ ծնունդն է Ծաղկազարդը, Քրիստոնէութեան վարդավառն է, մշտադալար ձիթենին կը խորհրդանշէ մօտալուտ կանաչութիւնը և պտղաբերութիւնը, և բուսականութեան կենդանարար խանդը։ Բնութեան հրաշքին պիտի յաջորդէ ուրիշ հրաշք մը հոգեկան կեանքին մէջ, առաւել սքանչելի և անիմանալի, առաւել խորհրդաւոր քան այն յոյժ խորհրդաւոր փոփոխութիւնը որ կը կատարուի օր ըստ օրէ բնութեան ծոցին մէջ, երբ ձիւնին ու սառոյցին կը փոխանակեն ծաղիկին ու կանաչը, մարմանդն ու կապոյտը։

Մեր Տէրը իր երկրաւոր կեանքին մէջ Թափօր լերան հրաշքէն վերջ երկրորդ անգամ ըլլալով իր երեսը կ'երեցնէ անա սովորականէն տարբեր պայծառութեամբ, և հանդիսաւորութիւն մը կուտայ իր գնացքին. կը թողու որ խոնարհին գլուխները, ժպտին դէմքերը իր աստուածութեան նորահրաշ նշոյլներուն առջև, և ձիթենիի ու արմաւենիի յատակի մը վրայ կոխելով մտնէ Ս. Քաղաքը, ինքն իսկ ցոյց տալով խոնարհութեան առաջին օրինակը, խոնարհ կենդանին վրայ նստած, ու խոնարհագոյն համակերպութեամբ պատարաստուած ահա մտնելու Զարքանաց Շաբաթին մէջ, որուն վախճանը սակայն իր աստուածային յաղթանակը պիտի ըլլար, լոյսին յաղթանակը խաւարին վրայ, այդ անսովոր կռիւին հրաշալի արդիւնքը, երբ լոյսը պիտի յաղթանդէր մոլորութիւնը, և հոգեկան ճշմարտութեան ցոլմունքները պիտի շողային ընդհանուր տիեզերքին մէջ։

Իր աշխարհային կեանքին վերջին լոյսին մէջ մտնելէ առաջ, մեր Տէրը կամեցաւ իր աստուածային կերպարանքին աղօտ մէկ վայելքը ընծայել իր հետեւորդներուն, անոնց մարմնաւոր աչքերուն փայլեցնելով իր երկնային կրակին մէկ կայծը, երբ ահա ընդհատուի վեր պիտի բարձրացնէր անոնց հոգիները, պիտի ընծայեցնէր անոնց հոգիները պատարագ աստուածային խորանին առջև։ Այս սակաւիկ պայծառութեան իսկ չդիմանալով մարմնաւոր աչքերը, սկսաւ հիացումի աղաղակներ արձակուիլ ամէն կողմէ, Ովսաննան թնդաց ամէն բերաններէ, նոյն իսկ աղաղակ արձակեցին ծերերուն հետ մանրիկ մանկտին, աւետիքը գուսանելով, ճչելով, «Օրհնեա՛լ եկեալ յանուն Տեառն»։

Օրհնեա՛լ է այն որ եկաւ հոգիներուն կեանք տալու, մարդոց մեղքերը քաւելու, և այս վեմ գործողութենէն ուրը որ առաջ իբրեւ նախապատրաստութիւն առաքինութեանց վիճակոյնին՝ խոնարհութեան վրայ բազմած՝ իրեն քաշեց բոլոր խոնարհները, բոլոր անկեալները պատսպարեց, և իր խընկաւէտ կենցաղին բուրմունքներով պարարեց հոգիները, խորան ու տաճար պատրաստելով զանոնք իր Փրկագործութեան վիճակաւոր սեղանին։

Օրհնեա՛լ ըլլայ այն որ եկաւ Մեղքը մեռցնելու, կեանքը հոգեւորապէս արդիւնաւորելու, և սրբութիւնը, համեստութիւնը, համակերպութիւնը կեանքին նպատակ ուղղելու։

Օրհնեա՛լ ըլլայ այն որ հարթեց երկնաւոր ճամբուն դժուարութիւնները, և խոչընդոտները կոխեց ճշմարտութեան դրան առջև, անոր մուտքը հասարակաց ըրաւ, և մշուշ տալով հոգիներու կեանքին, թերաւ զանոնք մօտ առաքինութեանց չանիլներուն, փարատելով մեղքին մշուշը և մարմինին յամառութիւնը ամոքելով։

Մեղաւոր մարդկութիւնը իր ղղջումը դրաւ մէ՛կ բառի մէջ, Ովսաննա՝, նոյն այն վեմ աղաղակը, որուն արձագանգը կը հնչէ յաւէտ երկնքին մէջ. հրեշտակներուն բարբառն է Ովսաննա, աստուածային գանոյքին չուրջ լսուած այն հրեղէն, իմանալի աղաղակը, որմէ կը քաղեն երկնային զօրութիւնք իրենց կորովը, և որով մեղաւորները այսօր ցոյց կուտան իրենց չնորհապարտութեան զգացումը անոր հանդէպ, որ հոգեկան կեանքը յեղյուրեց։ Օրհնեա՛լ ըլլայ ա՛յն որ ա՛յսքան խոնարհութեամբ նուիրագործեց հոգեւոր կեանքին բարձրութիւնը, և հիւլէէն վեր վեմադոյն տարրեր ճանչցուց մեզի, տարրեր հոգեւոր ճշմարտութեանց, տարրեր մաքուր կենցաղի մը, զոր ինք Տէրը ապրեցաւ, չփուռելով հիւլէին հետ, մեղքին հետ, զոր թօթափեց գիւրաւ, օրինակը տալով վարակեալ մեղաւորին։

Շատեր մեր Տիրոջմէն առաջ հեթանոս աշխարհին մէջ հոգեւոր կեանքին խօսքը ըրած էին, հոգեւոր փրկութեան վարդապետութիւնը քարոզած էին, բայց անոնցմէ ո՛չ մին դիմած էր ամենապարզ սկզբունքին, ա՛յն է՝ խոնարհութիւնը գործիք հանդիսացնել բարոյական ու հոգեւոր բարձրութեան համար։ Իմաստասէրներու ջանքերը փիլիսոփայութեան ծայրին դէմ, և մեղքին թանձրութիւնը անթափանց մնաց ճշմարտութեան լոյսերուն, որոնք նոյն ուժգնութիւնը, նոյն թափանցկութիւնը ունէին, բայց չունէին միջնորդ հոլոցը, խոնարհութիւնը, զոր Քրիստոս ընտրեց յաղթահարելու համար խաւարը, քակելու համար մեղքին թանձրութիւնը։ Այսօր խոնարհութեամբ Ս. Քաղաքը կը մտնէ Նա, հոգեւոր կեանքին բարձրութիւնը խորհրդաւորելու համար, մարմինը կը ճառագայթէ այդ նորօրինակ հոգեւոր ղգեստին տակ, և ներկաները չեն կրնար զսպել իրենց հիացումի խանդը, ու բոլոր բերաններէն կը թռչին օրհնութեան նուագները. հոգեկան ձայներն են անոնք, որ կը պոռթկան իրենց Արարչին ներկայութեան հանդիսատես ըլլալով։ Մարմինը լուռ կը մնայ, հոգին կը ձայնէ, մեղաւորները կը թուլնան, և հեշտ միտքերամբ մը իրենց հետաքրքիրը քաղցրացած զգալով, կը ձայնակցին անմեղներուն՝ ու կը գոռան միանուագ. Ովսաննա՝։ Օրհնեա՛լ ըլլայ այն որ խոնարհութեան օրինակով նստաւ բարձրութեանց վրայ, երկնից երկինքին մէջ, ու հոգիները հրաւիրեց ժպտուն դէմքով վայելելու ճառագայթարձակ հանդէսը իր հրաշալի ներգործութեան։

Բնութեան ծոցի ամբողջ նիւթական կեանքը կրնաս սերտել մէկ ծաղիկին մէջ, սիրելի ընթերցող։ Այդ համատարածութիւնը մէջ, որ անհունապէս փոքրին հարնցու կուսութիւնն է, Բնութիւնը զետեղած է ամբողջ ոգեւորութեան մը թանձրացումը, համօրէն կեանքին խտացումը։ Դարաւոր ծառի մը բովանդակ պտուղութիւնը կեդրոնացած է հո՛ն, որձաններու, իգաներու, թերթիկներու, պսակներու այդ թեթև ու բարակ խուրձին մէջ, նորածիլ տունկին մէջ, որուն արմատները հազիւ իմն ծրագրուած են, և կը հիանաս թէ ո՛րպիսի ներգործութեամբ այս բարակ ոստիկը հանդերձեալ է հովանախտ ծառը ըլլալու, որուն ստուերներուն ներքև պիտի հանգչեցնես յոգնած գլուխդ, և որուն ոստերուն մէջ պիտի գան իրենց տարիանքը եղանակն երկնից թռչունները։ Ապագայ ծառին բոլոր կենսականութիւնը ա՛յդ ծաղիկին, ա՛յդ տունկին, ա՛յդ բարակ ոստին մէջ է։

Հոգեւոր փրկութեան, համատարածութեան, բարի, ենազանի կեանքի մը բոլոր կենսականութիւնն ալ, ամբողջ փիթոնն ալ խոնարհութեան մէջ զետեղած է մեր Տէրը։ «Ատուած հակառակ է հպարտներուն և չնորհք կուտայ խոնարհներուն»։ Շնորհքը, հոգիին վայելչութիւնը. ինչպէս բոյրը վայելչութիւն է ծաղկին, և թարմութիւնը տունկին և կակղութիւնը ոստին։ Խոնարհութիւնը քնքուշ զարդն է հոգիին, անամպ ու զուարթ լուսնկան է հոգեւոր կեանքին, զոր լիալիր պայծառութեամբ կը պճնազարդէ։ Ա՛յն որուն աթոռը ամպերէն վեր է և փառքը անհասանելի, խոնարհութեամբ կը նստի Զիթենեաց համատարածին վրայ, որպէս զի խոնարհութեան, համակերպութեան և համեստութեան օրինակ ըլլայ մեղաւոր մարդկութեան համար։ Կեանքին բոլոր դժուարութիւնները կը հալին կը չքանան խոնարհութեամբ ապրողներուն համար. համակերպէ՛ քու կեանքիդ պահանջումներուն, սիրելի ընթերցող, և ահա պիտի դիւրանայ կեանքը քեզի, պիտի չրջապատուիս համակիրներէ և արգահատող ձեռքեր քու աղքատութեանդ մէջ վեր պիտի բռնեն քեզ։ Գիթութիւնը խոնարհութեան քոյրիկն է, անոր անբաժան ընկերը, աղքատին միակ հաւատարիմ բարեկամը, բայց համեստ աղքատին, ճոխը խոնարհ աղքատին առջև կը բանայ իր քսակը։ Խոնարհութիւնը կը հարկնէ խստութեան սառը հարուստներուն մէջ, որոնք առանց հաշուելու կուտան հայը աղքատին, բնակարանը անկեալին և մարմնական ուրիշ դիւրութիւններ, տրտնջմէ զուրկ է աղքատը, որուն միակ ժառանգութիւնն է հարուստին գթութիւնը։ Խոնարհութեան համար ուրիշ ինչ օրինակ կ'ուզես, սիրելի ընթերցող, քան մեր Տիրոջ վարմունքը, որուն երկրաւոր կեանքին մէն մի կէտը խոնարհութեամբ զարդարուած էր, և իր այդ խոնարհութեան հզօր տպաւորութեան դակ էր որ խոնարհագոյն կենդանիին վրայ բազմած փառքով՝ մտաւ իր սիրած քաղաքը։ Պալեստինու աւազուտին վրայ բոկոտն շրջագայող այն խոնարհ պառաւանին, հոգիներու փրկութեան բոյրը արտաշնչող այդ վառ վարդը, զարդարուն ծաղիկը, մի՛շտ համեստ, մի՛շտ խոնարհ, այսօր խոնարհութեամբ ի՞նչ հոգիներուն վրայ, վեր առնելու համար մեզ՝ որ մեղքերով ինկած ենք։ Տակաւին ո՞րպիսի օրինակ խոնարհութեան, զոր եկեղեցին յառաջիկայ չաբաթուան մէջ պիտի արդէ մեր առջև։ Խոնարհութեամբ քաղաք մտնողը պիտի դատապարտուի Խաչին մահուան, և ա՛յն, որ կեանքը տուաւ մեզի, կեանքը իրլուած պիտի տեսնէ իր ձեռքին, ա՛յն որ զանձը տուաւ մեզի իր հոգեւոր կեանքին, յափշտակուած պիտի տեսնէ զայն պարգեւառուին ձեռամբ։ Խոնարհութիւնը պիտի կնքէ ահաւոր համակերպութեամբ մը աստուածային վէճիներուն, և իր աչքը պիտի փակէ, իր ուշիմ աշակերտներէն, Ս. Պողոսէն առաջ աղաղակելով լռելեայն։ «Ընթացքս աւարտեցի, հաւատքը պահեցի, այսուհետև ինծի կը սպասէ արդարութեան պսակը։»

Ընթացքս աւարտեցի խոնարհութեամբ, Աւետարանի պատուիրաններուն համակերպեցայ, գթացի աղքատին, ջուր տուի ծարաւեալին, հագուեցուցի մերկը, կշտացուցի անօթին, և հոգեւոր լապտերը առատ իւղով լուսազարդուած, ձեռքս բռնած դիմեցի Տիրոջը հարսնիքին, ինչպէս բնութիւնը այս օրերուս ահա կը դիմէ Դարձան հարսնիքին։

Հաւատքը պահեցի, Տիրոջս աւանդը անաղարտ պահպանեցի, հաւատացի Անոր, որ մեր մեղքերուն համար իր խոնարհ մտաքը ըրաւ աչխարհ, ու նիւթական մարմին հագնելով մեր նիւթը հոգիացուց, մեզ բարձրացուց հոգեւորապէս, հաւատացի թէ Նա է Ճշմարտութիւնը, կեանքը, Ճանապարհը, քալեցի ըստ այնմ խոնարհութեամբ և Անոր ձեռքը աւանդեցի իմ հոգիս։

Անոր կը մնայ տալ Արդարութեան Պսակը, բայց Անորն է կամքը։ Ա՛յնքան բարձր է խոնարհութիւնը, և հակառակ ըստ աչխարհի այս բառին խոնարհ իմաստին՝ ա՛նչքան վեմ է բառին խորհուրդը որ չեմ զիտեր ստուգիւ թէ համակերպեցայ, խոնարհութեան աստուածային պատուէրին և ըստ այնմ կատարեցի՞ իմ պարտաւորութիւնս իբրեւ որդի, իբրեւ ծառայ, իբրեւ քաղաքացի։

Ա՛յս է ճշմարիտ Քրիստոնէին պատգամը, հոգիին խորերէն ուղղած Անոր, որ պարգեւիչն է իր կեանքին, և նուիրագործիչը իր խորհուրդներուն։ Մաղկազարդի Տօնը զայս կը թելադրէ մեզի, երբ հանդիսատես կ'ըլլանք աստուածային փառքին որ խոնարհութեան մէջ կը շողայ, որ խոնարհներէն կը գովուի, և մինչև իսկ մանուկներէն կը բարեբանուի, ու կանանչ ձիթենիի ու արմաւենիի պարզուկ ոստերով կը ձեւանայ իր կենսատու չնորհներուն արտաքին վայելչութիւնը։ Զիթենին յարատեւ կենդանութեան խորհրդանշան է, խաղաղութեան խորհուրդն է, ուռճացած, աճաւնաձիգ ոստերով բարգաւաճած, հոգեւոր կեանքի՝ տնկուած մարմնաւոր կեանքին անապատին մէջ, ուվասիան է ջրարբի, բարոյական պտղաբերէս ծառը, որուն պտուղէն չէր որ ճաշակեց Եւան և պատրուց Նախահայրը։

Սիրելի ընթերցող, աչխարհի զանազան փորձութիւնները, հիւանդութիւնը, մահտարաժամը, բնական արկածները անտանելի պիտի ըլլային, եթէ համակերպութեան զգացումը բնածին չըլլար մեր մէջ. այդ զգացումը խոնարհութիւնն է ինքնին, հոգիին ծաղիկը որ կը փթթի մինչև իսկ ողողումներու սառակութեան, ջուրերու կատաղութեան, և փրփրադէզ կոհակներուն վրայ։ Տիրոջը հեզութեան Հոգին Առաքելոց վրայ նստաւ վերնատան մէջ, երբ տարերք կը սառնէին հրընկէց փայլատակումներու մէջտեղ։ Ինչ անոյշ է աղբատին համար քաղցրիկ երազներ տեսնել իր չքաւորութեան միջոցին, երբ քաղցը և ծարաւը իրենց ճաղատներուն մէջ կը սեղմեն զայն։ Այդ երազները աղքատին համակերպութիւնը, խոնարհութիւնն են, և Տէրը հարուստներուն սիրաը քաղցրացնելով և իր գթութեան ցօղը անձրևելով անոնց անձկութիւնին վրայ, կ'ամոքէ վիշտերը, որոնք պատառ մը հացին ու չափ մը զգեստին կարօտը կը քաշեն։ Միթէ խոնարհութիւնը չէ՞ որ հարուստը կարեկից կ'ընէ աղքատին վիշտերուն ու կարօտութիւններուն։ Միթէ մեր Տիրոջը խոնարհութիւնը չէ՞ որ մարդկային համակրութիւնը առնելու զիշում ընել տուաւ Անոր, և տկարներէն ընծայուած ձիթենիի ու արմաւենիի ճիւղերը սիրով ընդունեց, փոխարէն տալով անոնց իր հաւատքին յաւիտենական յոյսը ու երկնային անսպառ մխիթարութիւնը։ Խոնարհ ձիթենին հոգեւոր կեանք պտղաբերեց, ու ցածուն արմաւենին ոստերէն վար կախուեցան երանութեան ողկոյզներ խուրձ առ խուրձ, և երկնային չնորհաց փունջեր իրենց պսակը առձեռնպատրաստ երկարեցին իբրեւ անմահական

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 26

ՔԱՍԿԻ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՅՈՂԱՆԱՆ-ԸՆԴԱՆՆԱՆ ԼԵԱՆԴՐԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

Սրճարանի ծառային առաջարկը նպաստաւոր թուեցաւ Կռէկուառի, բայց Հրաչեայի անունը տալը քիչ մը փափուկ գործ էր, կրնար ըլլար որ ծառան թուլերանութեամբ մը անոր հաղորդէր անցած դարձածները և այս գաղտնի հետախուզումը աննպաստ հետեւանք մը ունենար։ Երիտասարդը վայրկեանի մը չափ լուռ մնաց, չկրնալով վճռական որոշում մը տալ. եռքը ամէն նկատում ոտքի տակ առնելով,

—Բայց կ'երաշխաւորե՞ս թէ՝ ենթական բնաւ բան մը պիտի չիմանայ մեր այս ձեռնարկէն, հարցուց, ես օթելին ծառան չեմ ճանչնար, անտեղութիւն մը ըլլալուն պէս քու օձիքիդ կը փակչիմ։

—Դաղտնապահութեան մասին անհոգ եղի՛ր, վստահեցուց ծառան, օթելներու մէջ ծառայողներէ պահանջուած առաջին յատկութիւնը գաղտնապահութիւնն է. հասարակ բնակարաններ չեն օթելները. հոն ինչ նկարագրի տէր անձինք կուգան և կեանքի ինչ տեսարաններ կը պարզուին...։

—Ուրեմն ո՛վ որ է կանչեցէք տեսնամ ադ ծառան, ըսաւ Կռէկուառ, որուն հոգեկան վիճակը այնչափ բարակը փնտռելու ատիճանին մէջ չէր հիմա։

—Հիմա անկարելի է, յարեց ծառան, գործի ժամանակ է, ամէն մարդ իր զբաղումն ունի, վաղը կէսօրին եթէ կը հաճի, հոս կը հրամմէք, ծառան ալ կը կանչէք պէտք եղած տեղեկութիւնը կը քաղէք անկէ։

—Ցորեկ ատեն հոս գալը անպատշաճ է, առարկեց Կռէկուառ. վաղը կէս օրէն ետք ծառան չի կրնա՞ր Բքքի Շանի պարտէզը գալ, հոն՝ տեղ մը կ'առանձնանանք և ոչ ոք բան մը կը կասկածի։ Եւ ծառային համակերպութեանը վրայ այցաքարտ մը հանեց գրպանէն ու անոր յանձնելով,

—Ասիկայ տուր ձեռքը, թո՛ղ գայ պարտէզին վարի կողմը գանայ զիս, ըսաւ։ Եռքը մէֆիտ մը դրաւ կառաւնին ձեռքը ու անոր չնորհակալութիւններուն մէկնեցաւ սրճարանէն ու դէպ ի տուն ուղղուեցաւ։

Մնողքը արդէն վարժուած էին անոր տեսական բացակայութիւններուն, շարաթը հազիւ երկու անգամ ներկայ կը գտնուէր սեղանին, մնացած իրիկունները միշտ մէկմէկ պատրուակ կ'ըսուեղծէր մայրը խաբելու համար։ Ուստի երբ տուն հասաւ, մայրը զայն դիմաւորելով, իր սենեակը տարաւ ու սրտամտրմոք չեշտով մը,

—Աս ո՞ւր կը մնաս մինչեւ կէս գիշերները, Կռէկուառ, ըսաւ, հայրդ ու ես սպասեցի՛նք, սպասեցի՛նք, նայեցանք որ եկող գացող չիկայ, վիզերնիս ծուռ՝ կերակուրնիս կերանք, իրաւ կերակուր մը կերանք բայց եկուր անգամ մը հարցուր որ կերածնիս ո՞ւր գնաց, մեղքը չէ՞ մեզի զաւակս, որ զրկուինք քեզմէ։

—Ատանկ պարապ խօսքերէ չխորժելս գիտես, պատասխանեց Կռէկուառ արհամարհոտ չեշտով մը, հարիւր անգամ ըսինք չէինք կրցեր հասկցուցեր, խրմպրլիական սովորութիւնները մոռնալու ենք, եթէ մարդ ըլլալ կ'ուզենք։ Աղապային հետ կերակուրի նըստիլ, կերակուրէն առաջ ոտքի վրայ ելլալ հայր մեր ըսել, եռքը սպասել որ աղային քէֆը գայ կերակուրի սկսի որ ուրիշներ ալ ուտեն, եռքը ծունկ բարեւ կայնիլ որ աղասան խանվէն խմէ, ատանկ խենթի բաները գաւառները մնացին, ատոնք անգամ մը հանեցէք միտքերնուդ, մինչեւ որ ադ հին գլուխները չի փոխէք, իրարու հետ չենք կրնար համաձայնիլ։

—Բեղի ո՛վ կ'ըսէ կոր որ ոտքի վրայ կենաս հօրդ ֆինանը առնես, ըսաւ տիկինը, փառք Աստուծոյ տանը մէջ ադ գործերուն համար չորս հինգ մարդիկ կան,

—Չէ՛ եթէ էրկանդ կամքին մնար, անիկայ կ'ուզէր որ սանկ Բաղեշէն եկած ճեմիճուխի նման ետին առջին դառնամ, ոտքի ելլալուն պէս կօշիկները դարձնեմ, օրկարային կրակ բերեմ, իրիկունները գիշերանոց մը հագնիմ, եկեսցէ ըսեմ, եռքը ձեռուընդ պաշնեմ պառկիլու երթամ։

—Էրի՞կս ո՞վ է, հարցուց մայրը չի կրնալով ծիծաղը զսպել զաւակին այս արտառոց գաղափարներուն վրայ, հայրդ չէ՞ ու էրի՞կս է միայն։

—Անանկ հայր չըլլար, ըսաւ երիտասարդը, դուն ինձմէ ադէկ գիտես զինք։ Ես նահապետէն մնացած մարգուն ինչ դատան ըլլալը. խելքը միտքը գիս պզտիկ ձգելուն վրայ է. ամէն բանի մէջ ինձ հակառակիլ գրած է միտքը և օրը տասը անգամ կռիւ կ'ընէ հետս. անանկ մարդուն հետ չեմ կրնար սեղան նստիլ ես։ Մնաց որ հայրը, մայրը, ծնողքը մինչեւ տասնըութը տարիքը կրնան իշխել իրենց զաւկին վրայ, անկէ ետք տղան իր դատողութեան տէրն է ու կրնայ կշռել հետեւելիք ուղղութիւնը, հետեւաբար անձնիշխան պէտք է ըլլայ. այս է քաղաքակիրթ ազգերու ընդունած սովորութիւնը, ոբոնցմէ խելօք չեն կրնար ըլլալ անչուշտ մեր ծիծառած կիրակոս ալսպարներն ու Պետրոս էմմիները։

—Դուն այսօր բան մը եղե՞ր ես Կռէկուառ, գոչեց մայրը նշանակալից ակնարկով մը վերէն վար չափելով զաւակը. ադ գարեջուրը քիչ մը չափով խմէ որ բրածդ թողածդ գիտնաս. բերնէդ ելածը ականջդ չի լսեր կոր. մենք քեզի մեծցուցինք որ չուքովդ չքաւորութիւնք զաւա՛կս. ինչո՞ւ ատանկ սիրտ ծակելիք խօսքեր կ'ընես. հիմա փառք Աստուծոյ դեռ հայրդ վաստկեր քեզի կը կերցնէ, եթէ քու ձեռքդ նայելիք ըլլայինք ան ատե՛ն ինչ պիտի ընէիր արդեօք։ Ի՛նչ մեսս տեսար ծնողներէդ որ անոնց ձեռքէն այսչափ կը գանգատիս. ամօթ է՝ ամօթ։

—Ինչո՞ւ ամօթ պիտի ըլլայ, ես խելաւոր մարդ եմ, ազատ թողէք զիս, ինչ էրիկ կնիկ ետեւս ինկեր կը հալածէք. դուք ձեր ճաշակովը ապրեցէ՛ք, ես ալ իմ ճաշակովս կ'ապրիմ։

—Է՛, ալ չատ կը խօսիս կոր, սաստեց մայրը, ինչո՞ւդ պէտք, դուն իմ ըսածս մտիկ ըրէ, քիչ մը չափաւորէ ինքզինքդ. կերակուր կ'ուզես. երկու ժամ է խեղճ վանպեցին հոգին ելաւ կերակուրները կրակին վրայ դնել վերցընելէն։

—Ո՛հ չնորհակալ եմ տիկին. ըսաւ Կռէկուառ դառն երդիծանքով մը մօրը առջեւ խոնարհելով, ձեր այս հմտալից տեսակցութիւնը կշտացուց, յագեցուց զիս և գրաւեց ամբողջ ախորժակս։

—Բեզի՛ անառակ քեզի՛, գոչեց մայրը կատաղախառն ծիծաղով՝ հարուած մը իջեցնելով զաւակին։ մայրը ծաղրելու կ'ելլայ կոր, սրբոր նայեցէք, եկուր սա ձեռքս պագ տեսնեմ։

Մայր ու զաւակ վիրար ողջագուրեցին և Կռէկուառ կատակի զարնելով սկսաւ սիրտը առնել մօրը, որ այս առթիւ ալ իր յորդորները չլայելէ ետք, որոնց հատորը եղող այս միակ զաւակին հետ սեղան նստաւ, անոր մէկ քանի պատառ աւելի կերցնել տալու համար։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԿՈՒԻԼ

ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԶԻՆԱՑԻ ԶՈՐՔԵՐԸ ՔԱՇՈՒԱԾ

ՆԻՈՒԶՈՒԱՆԿ ԵՒ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ

(Եւրոպական վերջին թղթաբերով ստացուած թերթերէն: Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծարուկապաբար)։

ԹՕՔԻՕ, Մարտ 28.— Բօրէյէ եկող օտարազգի ուղեւորներ կը գովեն կարգապահութիւնը և կազմակերպութիւնը ճաքոնական զօրքերուն, որոնք խղճմտօրէն կը վճարեն իրենց բոլոր գնած պէտքերուն դրամը։

Հետեւաբար Բօրէացիք սիրով կը վարուին Ճաքոնցիներուն հետ։ Հիւսիսային Բօրէայի մէջ Խազախները ազդեցութիւն կը բանեցնեն Բօրէացիներուն վրայ, որպէս զի Ճաքոնցիներուն երես չտան։

Խորհրդարանին նստաշրջանը վաղը կը վերջանայ, և հետեւաբար Նաւատորմը աւելցնելու առաջարկութեան վիճաբանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ազգային Նստաշրջանին մէջ։

ԹԻԵՆՋԻՆ, Մարտ 28.— Ծովակալ Ալեքսէյվի պահանջումին վրայ, Ցէկնթիէնի Թաթար զօրավարը իր զինուորները Մուքդէնէն 60 մղոն հեռացուց։

Ամբողջ եւմտական պաշտօնարանին և միւս պաշտօնարաններուն վարչութիւնը հիմա բոլորովին Ռուսներուն ձեռքը կը գտնուի։

ՍԷՈՒԼ, Մարտ 28. — Անգլիական Ցերէկս մարտանաւը Զէմուլբօ հասաւ։

ՆԱԿԱԶԱՔԻ, Մարտ 28.—Համպուրգ Ամերիկեան Ընկերութեան Ռէհսկրավիա չոգենաւը իրեն մէջ ունենալով 7 դաշտային թնդանօթներ և ռազմամթերք, եւ թեթեւ մակոյկներ, ուրբաթ օր Ճաքոնցիներէն վար դրուեցաւ Մօճիի նաւահանգիստը։ Բայց կիրակի արձակուեցաւ, ապացուցուելէ վերջ թէ այդ բեռը գերման կառավարութեան սեփականութիւն է՝ Ռիսա-Զէուի գերման գաղթավայրն սահմանուած։ Շոգենաւը Շանկայ գնաց։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ, Մարտ 28.—Բորթ Արթուրի վերջին յարձակման առթիւ ըսուած կը շրջի թէ Ճաքոնցիք աշխատեր են քանի մը խոշոր պայթուցիկներ դընել ջուրին երեսը Նաւաբեկութեան փոքրիկ կոտրներու վրայ, բայց քանի մը ռուս քաջ կամաւորներուն շնորհիւ այդ յատակագիծը ի դերեւ ելաւ։

Բարձրատիճան պաշտօնատար մը կը խնդրէ ինձմէ ծանուցանել թէ Բեքվիզան երբէք անկարողութեան դատապարտուած չէ, կամ ընաւ անօգուտ չէ, այլ թէ տասնեւ հինգ օրէն կարելի պիտի ըլլայ ջուրին երեսը հանել զայն։

Կը կարծուի թէ Ճաքոնցիք ա՛յն պատճառաւ սաստիկ յամառութեամբ կը ամրակոծեն Բորթ Արթուրը, որովհետեւ անկարելի է իրենց համար մեծամեծ գունդեր ցամաք հանել Նիուչուանկի մօտ ուա է կէտի մը վրայ, և թէ Ռուսական Նաւատորմէն վախնալով անձրեր մեացեր են թէ այս ձեռնարկութիւնը ինչպէս ի գլուխ հանեն։

ԲԵՌԼԻՆՍԳՈՒՐԳ, Մարտ 28.—Բորթ Արթուրի ծակը գոցելու համար Ճաքոնցիներուն վերջին փորձին առթիւ Զարին ուղղեալ նոր հեռագիր մը մէջ Ծովակալ Մաքարով կ'ըսէ.—

«Ինծարհարար կը ծանուցանեմ թէ թշնամին քաշուած ըլլալով նաւահանգիստ վերադարձայ նաւատորմին հետ։

«Սիլնի թորփիլանաւը, որ ժայռի մը վրայ խրած էր թշնամին ռումբներէն մէկուն կողմէ իր մեքենաներուն վնասուած ըլլալուն պատճառաւ, երկկ գիշեր ջուրին երեսը հանուեցաւ և նաւահանգիստ մտաւ նաւաղներուն աշխատութեան շնորհիւ։ Իր հրամասարը Բրինիցքի, որ թեւէն թեթեւապէս վիրաւորուած էր, իր պաշտօնին գլուխէն մեկնած չէ։

«Ճաքոնական հրթիռ շոգենաւերուն մէջ պայթուցիկ մեքենաներ գտնուեցան։ Զանոնք իրարու կապող թելերը կտրելու համար նոյն շոգենաւերուն մէջ ըրկեցի տեղական Բէպորովը և Բիլսոնաքի նաւային սպան, որոնք կարեցին եւ լեկտրական թելերը և մարեցին կրակը, որ սահմանուած էր նաւահանգստին մուտքը լուսաւորել, երբ թշնամին նաւահանգիստ մտնէր։

«Առաւօտուն պայթուցիկ մեքենայ մը գտնուեցաւ ջուրին երեսը։ Խաղաղութեամբ վերցուցինք։

«Բնութիւնը հակադրուց թէ իրարու հրթիռ գործածուած շոգենաւերը հին չէին, և իւրաքանչիւրը 2000 թոնս բեռ ունէր։ Թեթեւ թնդանօթներով զինուած էին։»

Սօրմովոյի արհեստանոցներուն հրաման տրուեցաւ անագին ծիրան աւազան մը կառուցանելու Բորթ Արթուրի համար։ Գործը պիտի սաւարի չորս ամիսէն։

ՆԻՈՒԶՈՒԱՆԿ, Մարտ 28.— Բաղաքին Ռուս Վարիչը ծանոյց հիւպատոսներուն և օտարազգի բոլոր ներկայացուցիչներուն թէ Ծովակալ Ալեքսեվ Մարտ 26ի հրամանագրով Նիուչուանկ քաղաքը և նաւահանգիստը զինուորական վարչութեան ներքեւ կը գտնուի, նաւահանգստին առեւտրական շահերը պահպանելու նպատակաւ։

Հետեւեալ պայմանները անմիջապէս գործադրելի են.—

1. Պատերազմական վիճակի մը կանոններուն ենթարկուած են ամբողջ քաղաքը և նաւահանգիստը իր շրջակայքով, նաև բոլոր մարդիկը՝ անխտիր, առանց հպատակութեան և ազգի տարբերութեան։

2. Նաւային իշխանութիւն, ինչպէս նաև մաքսային պաշտօնատարները պիտի քննեն ծովու ճամբով եկողները, և նաւահանգիստ մտնող բոլոր նաւերուն բեռները։

3. Զէնքի և ռազմամթերքի ներածումը արգիլուած է։

4. Պատերազմական արգիլուած վաճառքներու արտածումը դէպի Ճաքոն եւ դէպի Բորէա արգիլուած է։

5. Նոյն վաճառքները արտաձելու փափաք ունեցող անձինք պարտաւոր են անոնց արժէքին համաչափ գումար մը աւանդ ձգել՝ իբրեւ եաշխատութիւն թէ նոյն վաճառքները չէզոք նաւահանգիստներէն Բորէա և Ճաքոն պիտի ղրկուին։

6. Փարոս նաւերու և նաւահանգստին մէջ նաւուղղիներու գործածումը դադրած է Լիաօ գետին վայ։

7. Փեսր. 14ի կայսերական Հրամարտակով պատերազմական արգիլուած վաճառքներուն ցանկը նոյնութեամբ պիտի գործածուի նաև Նիուչուանկի համար։

8. Նիուչուանկի զինուորական եւ քաղաքային իշխանութիւնք պիտի գործեն կառավարական հրահանգներուն 23 Յօդուածին համեմատ։

Յետոյ կուգայ ցանկը նոյն արգիլուած վաճառքներուն, որոնց մէջ է բակլան, և անով չինուած հացերը։ Այս կերպով զրեթէ կը դադրի Նիուչուանկի բանուկ վաճառականութիւնը։

Հինգ շոգենաւեր որոնք այսօր նաւահանգիստ էին և չատ մը ուրիշ շոգենաւեր որոնք ի մօտոյ կը հասնին, պիտի չկրնան բեռցուիլ։

Որովհետեւ Նիուչուանկի չէզոք նաւահանգիստ մը ճանչցուած է Տէրութեանց կողմէ, կը ապատի անոնց հրահանգին, որովհետեւ Հիւպատոսները անմիջապէս ինդիրը իրենց կառավարութիւններուն հեռագրեցին։ Հիւպատոսները խնդրեցին Ռուս կառավարիչէն որ առ այժմ նոյն հրամանագիրը խստիւ չգործադրուի, մինչեւ որ իրենց կառավարութեանց պատասխանը հասնի։

Ռուս զինուորները այսօր ամերիկացի և անգլիացի հպատակներուն տուներուն վրայէն վար իջեցուցին ամերիկեան և անգլիական դրօշները։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ, Մարտ 28. — Զօրավար Ռուրօքաթքին երէկ իրիկուն իր ճամբորդութիւնը շարունակեց Մուքտէնէն Լիաօեանկ։

ԹՈՔԻՕ, Մարտ 27. — Ճաքոնի Կայսրը այսօր 100,000 ֆր. նուիրեց Զինուորական Նպաստի Մնաուկին։ Նոյն Նպաստի Ընկերութեան հիմնադիրներէն Կոմս Մացուկաթա և Կոմս Ինույէ ունկնդրութեան ընդունուեցան Կայսրէն, որ անձամբ յանձնեց իր նուէրը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ, Մարտ 28.—Վլատիվոսթոքի ռուսական նաւախումբը, որուն ուր գտնուիլը ամիսէ մը ի վեր խնդրոյ նիւթ էր, Արմանթին կ'երթայ նոյն Տէրութենէն գնուած մարտանաւերը առնելու համար. (Տե՛ս երէկի Մանզումէ)։

ՕՏԵՍԱ, Մարտ 28.— Զինուորական չրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ զօրավար Բուրօքաթքինի խնդրանքը Վարշաւայի, Վիլնայի և Բիէվի զինուորական չրջանակներէն, չորս զօրաբանակներ ևս Մ. Արեւելք պիտի ղրկուին։

Նաւային սպայ մը Ֆիումէ (Աւստրիա) կ'երթայ «Հուայթհէա» թորփիլի կարեւոր ապսպրանք մը առնելու Ռուսիոյ Խաղաղակամի Նաւատորմին համար։

Զինուորական սպայ մը ևս ձերբակալուեցաւ գաղտնիք ծախած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Ձերբակալումը տեղի ունեցաւ Վարշաւայի մէջ, և կասկածուած յանցաւորը, որուն անունն է Լէօնթիէվ, ծխեր է, կ'ըսուի, Եւրոպական Ռուսիոյ զօրահանութեան վերաբերեալ կարեւոր թուղթեր և յատակագիծներ։ Կ'ըսուի թէ նոյն սպան հաղորդեր է արտասահմանի մէջ Ռուսիոյ կողմէ գործածուած պաշտօնական տեղեկութիւններ հաւաքելու համար։

Ռուս յանախորդներ իմացուցին Բեթերսպուրգի անգլիական և ամերիկեան վաճառատանց ներկայացուցիչներուն որ եթէ իրենց երկիրներուն մամուլը շարունակէ Ռուսիոյ հանդէպ իր գէշ լեզուն, այլ ևս իրենց կողմէ ապսպրանքի պէտք չէ սպասել։

Այս առթիւ պէտք է դիտել տալ թէ Բեթերսպուրգ ահագին քանակութեամբ բրդեղէն և երկաթեղէն կը գնէ Անգլիայէն, և մեծաքանակ խամ բամպակ ալ Ամերիկայէն։ Բանի մը գործարաններ արդէն դադրեցուցին իրենց ապսպրանքները անգլիական և ամերիկեան վաճառատուներէն, յայտարարելով իրենց թէ նոյն առուտուրը պիտի կրնան ընել Գերմանիայէն և Պարսկաստանէն։

ԽԱՐՊԻՆ, Մարտ 28. — Ճաքոնցիք նախորդ օրը կրկնեցին Բորթ Արթուրի անցքը գոցելու իրենց փորձը։ 26էն 27 գիշերուան մէջ ժամը 2ին այս նպատակաւ ղրկեցին պայթուցիկներով ծանրաբեռնուած չորս չոգենաւեր Թորփիլանաւերու խումբի մը ուղեկցութեամբ։ Այս անգամ թէեւ Բեքվիզան չկար, բայց ծովակալերքին մարտկոցները ի դերեւ հանեցին թնդանիին յատակագիծը, ընկղմելով իր հրթիռ չոգենաւերը, երկուքը ծովուն բացը և երկուքը Ռակի լերան տակը։

Ծովակալ Մաքարով խկոյն դուրս ելաւ իր բոլոր նաւախումբին հետ։ Ճաքոնական նաւախումբը այն տեսնելով թնդանօթի հարուածներ փոխանակուեցան մինչեւ ժամը 4։

Ռուսական Թորփիլանաւ մը ծովակերքն ինկաւ, կորուստները՝ դեռ անծանօթ՝ անկարեւոր են։

Մեծ Դուքս Պորիս ասկէց անցնելով հարաւ գնաց։ Նոյն կառախումբին մէջ կը գտնուին իշխան Արսէն Բարաեօրկէվիչ (Սերկիոյ թագաւորին եղբայրը, որ սպայ է ռուս բանակին մէջ), և Նկարիչ Վէրէշչակին։

Բորթ Արթուրի հետ երկաթուղիով հաղորդակցութիւնք յամր են, այլ կանոնաւոր։ «ՐԻԷՆ ԺԻՅԱՌ»

Քօնքրոլ անցած «ԴՆԴ. ԲՕԹԱՐՕՖ.»

ԽԱՐՊԻՆ, Մարտ 5, (Նամակով). — Երէկ ծովակալ Մաքարով հոս անցուց պահ մը, յետոյ մասնաւոր կառախումբով Մուքտէն գնաց, ուր իրեն կը սպասէր Նամիէսնիքը և անկէց գնաց Բորթ Արթուր, ուր կը սպասէր հակառակորդը յոգնեցնելու հուչակաւոր աշխատութիւնը։

Խարպինի սպաներուն խումբը, իր գլուխը ունենալով Վօլքով զօրավարը, քարտիին վրայ կը սպասէր ծովակալին՝ անոնցի ձիւնաբեր փոթորկի մը տակ, որ քսանչորս ժամ անընդհատ գղրդեց և փոչոտեց ամէն կողմ, մէկէն ի մէկ ամբողջ Մանչուրիան նորէն խոր ձմրան մէջ սուզելով, մինչդեռ մենք կը սկսէինք գարնան վրայ յոյս դնել։ Ռուսները ի՛ընեն թէ երկինք իրենց կողմը բռնած է արտասովոր կերպով խիստ օդ մը ղրկելով, որուն վարժուած են, մինչդեռ իրենց թշնամիները կը չփոթին և կը նեղուին չարաչար։

Ծովակալ Մաքարով թիկնեղ մարդ մըն է, բարի և համեստ դէմքով, զոր ա՛լ աւելի կը մեղմացնէ ալեբեկ մորուք մը։

Զարը Բուրօքաթքինի և Մաքարովի անուանումներուն առթիւ հեռագիր մը ուղղած է Նամիէսթնիքին, այսինքն Ալեքսէյվ ծովակալին, որուն խրախուսիչ խօսքեր ընելէ ետքը, կը վերջացնէ այսպէս.—

«Պարագաները յանկարծ ա՛յնքան ծանրացան որ, օգնականներու պէտք ունիք. ձեզի կը ղրկեմ անոնցմէ երկու հատ, որոնց իւրաքանչիւրը իր չրջանակին մէջ, պիտի աջակցին ձեզի, իրենց պատասխանատուութեան տակ, ա՛յն գործին՝ որ մէն մի Ռուսի միակ նպատակը պէտք է ըլլայ հիմա։»

Ծովակալ Ալեքսեվ այլ եւս վերին հրամասարը չըլլալով, քանի որ անիկա Բուրօքաթքին զօրավարը պիտի ըլլայ, ոչ ալ մեծ ծովակալը, քանի որ անիկա ալ ծովակալ Մաքարովը պիտի ըլլայ, քաղաքային վարիչը պիտի ըլլայ Մ. Արեւելքի ռուսական ահագին Պետութեան, ինչ որ արդէն մեծ աշխատութիւն մըն է։ «ՐԻԷՆ ԺԻՅԱՌ»

ՇԻՇԻՆ ԲԻՐԱՆԸ

Բեթերսպուրգէ Մ. Հանրի տէ Հուայս վերնագրով հետեւեալը կը գրէ.—

Ռուս սպայակոյտին անդամ գնդապետ Վանօվսքի, երբեմն զինուորական կցորդ Թոքիոյի ռուս դեսպանատան, քանիցս կրկնեց ինծի թէ Ճաքոնցիք, աւելի հետեւող մարդիկ են քան թէ հնարիչ, մէկ անգամուն մէ՛կ բան միայն կը սովրին, և երբ աղէկ մը սովրին, նորէն կը սկսին՝ մինչեւ որ կշտանան։

Այս առթիւ ինծի օրինակ կը բերէր իր Ճաքոնցի սպասաւորներէն մին, որուն սովրեցուցած էր երեք հոգինոց սեղան մը յարդարելու արուեստը, երկու սպասը՝ երկու ծայրը, երրորդն ալ աջակողմը։ Օր մը հրամայեց այդ երրորդ սպասը ձախակողմ փոխադրել։

«Երբեք չեմ կրնար, ձեռքէս գալիք բան չէ ասիկա, աղաղակեց սպասաւորը։ Աւելի լաւ կը համարիմ այլեւս չծառայել։»

Պատերազմի սկիզբէն ի վեր Ճաքոնցիներուն միակ հոգը եղած է վերսկսիլ Ռուսներուն դէմ նոյն ռազմավարութիւնը որ Զինացիներուն դէմ 1896ին չատ լաւ յաջողած էր, այսինքն՝ Բորթ Արթուրի դէմ յարձակիլ յանկարծակի, թնդամի նաւատորմիղը խորտակել, միւնոյն ժամանակ զօրք հանել Բօրէայի և Մանչուրիոյ ցամաքը։

Միայն թէ Բորթ Արթուր տակաւին չրարեհաեցաւ անձնատուր ըլլալ, և ռուսական նաւատորմիղն ալ տակաւին չխորտակուեցաւ։ Հարկ եղաւ ուրիշ բան փնտռել, և որովհետեւ Ճաքոնցիք չեն թողուր որ ա՛յնքան չուտ իրենց դենչակը վրայ տան, Ամերիկացիներէն փոխ առին չիշին բերանը գոցելու վարմունքը, որուն մէջ ա՛յնքան զարմանալի կերպով յաջողեցան Ամերիկացիք Ռուպայի Սանթիակոյի առջեւ սպանիացի Սէրվէրա ծովակալին նաւախումբին դէմ։

Այս վարժունքը կը կայանայ թշնամի նաւանգստին անցքին վրայ խոշոր չոգենաւեր արձակելուն մէջ, ա՛յն յուսով թէ ծովակերքին թնդանօթները խկոյն կ'ընկղմին զանոնք։ Այն ատեն նաւանգստին մուտքը կը գոցուի, նաւատորմիղը կը փակուի, չիշին բերանը կը խցուի։

Երկրորդ անգամ Ճաքոնցիք փորձեցին այս pus ամերիկեանց հարուածը որ ի դերեւ ելաւ։ Իրենց հրթիռ չոգենաւերը չուրին տակը իջան անպատակ, Ռուսներուն հայթայթելով աքանչելի նաւաբեկորներ...։

Սակայն այս ծովային խաղէն դատուրիշ ճար չկայ անոնց համար։ Եթէ խիստ թանձր մշուշ մը ըլլայ, որուն մէջ չկրնան թափանցել եւկտրական լոյսերը, միշտ կը վախցուի յանկարծական գործողութենէ մը։ Ճաքոնցիք նորէն պիտի սկսին երրորդ, չորրորդ անգամ, և իրաւունք ունին, որովհետեւ յաջողութեան ուրիշ հնարք չկայ, և պարտաւոր են շուտ քալել։

Ինչպէս ըսինք ասկէց առաջ, իրենց նաւատորմը չատ բանելով կը մաշի, միւս կողմէ ահա կը լրանայ ռուսական զորահանութիւնը, Ռուս զորքերը կը հասնին կամաց կամաց բայց ապահովաբար, և բոլոր վտանգուած կէտերը կը պահպանեն. Նիուչուանկ, Մուքտէն, Եալուի եզերքները։

Ճաքոնցիներուն միակ նպատակն է զօրաբանակ մը ցամաք հանել Լիաօթունկի ծովածոցին մէջ, որպէս զի զօրավար Մաի չինացի աւազակներուն օգնութեամբ կարեն Բորթ Արթուրը պարնաւորող դիծը, բամբնելու համար Ռուս զինուորներէ, որոնց վրայ պիտի յարձակին միեւնոյն ժամանակ Զինական սահմանագլուխին և Բօրէական սահմանագլուխին վրայ, անոնց համախումբ կեդրոնացումէն առաջ։

Բայց Ճաքոնական այս ծրագիրը անիրականալի կը մնայ ցորչափ ծովակալ Մաքարովի նաւախումբը ազատ է Բորթ Արթուրէն դուրս ելնելու։ Այս յանդգնն և ձեռներեց նաւապետին վարչութեան տակ, ռուսական նաւատորմիղը վերստացաւ իր գիւրաշարժութիւնը, որուն անկարող կը թուէր Ծովակալ Սթարքի հրամասարութեան տակ։

Բորթ Արթուր, Լիաօթունկ թերակղզիին ծայրը հաստատուած, Բէյլիի ծովածոցին մուտքին կը տիրէ։ Եթէ Ճաքոնական նաւախումբը զօրք փոխադրող չոգենաւերուն ուղեկցած, նոյն ծովածոցին մէջ մտնէ, Ծովակալ Մաքարով կը հալածէ զայն և կ'արգիլէ ցամաք հանումը։ Ճաքոնական նաւատորմը իր կարգին նոյն ծոցին մէջ պաշարելու վտանգին կ'ենթարկուի։

Լիաօթունկի ծովափունքը գրեթէ անմերձենալի է խոշոր նաւերուն համար։ Ապառով ապաստանարան մը գտնելու համար Ճաքոնցիք պարտաւորուած են չինական եզերքին վրայ փնտռտել զայն, բայց ինչպէս պիտի համարձակին այդ տեսակ գործողութիւն մը ընել քանի որ ռուս նաւատորմիղը իրենց գարշապարին վրայ կը կոխէ։

Ուստի ամէն պարագայի մէջ պէտք է անշարժութեան դատապարտել Մաքարովը, գոնէ երեք օր։

Եթէ այս գործին մէջ չյաջողին, Ճաքոնցիներուն ուրիշ բան չի մնար ընել եթէ ոչ նաւային վճռական ճակատամարտ մը մղել բաց ծովուն վրայ Մաքարով ծովակալին նաւատորմին դէմ։ Բայց ամէն օր, որ կ'ուշանայ, Ռուսք կը նորոգեն իրենց վնասուած մարտանաւերը և կը նուազի Ճաքոնական նաւատորմին գերակշռութիւնը, որ 40 օրէ ի վեր ծովը բռնած է, և պարապ տեղը ածուխ և ռազմամթերք կը սպառէ։

Պէտք չէ զարմանալ որ Ծագող Արեւուն զաւակները կը յամառին չիշը գոցել։ Ցամաքութիւն չէ ասիկա, այլ անհրաժեշտ հարկ։ Առ այժմ ուրիշ փորձելիք յարձակում չունին։

Եթէ յաղողին, պիտի շահին ծովուվրայ առաջին խաղը։ Գալով բուն խաղին, անիկա ցամաքի վրայ պիտի կատարուի, ուր Ռուսք բռնած են բոլոր ճամբաները։

ԱՆԳԼԵԻՑԻՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Լոնտոնի ֆրանսական գեսպան Մ. Բանպոն իրենց գաղթային խնդիրներուն համար երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաունի հետ, որ յետոյ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Իտուառա թագաւորէն, թագուհիին հետ Բօրէենկակ մեկնելէն առաջ։ Այս ունկնդրութենէն հետեւցուեցաւ թէ անգլեւ-ֆրանսական բանակցութիւնք վերջացած էին, թէ երկու կառավարութիւնք վերջապէս համաձայնած են և թէ ստորագրութիւնները միայն կը պակսին։ Սակայն այս հետեւութիւնը ճիշդ չէ. բանակցութիւնք դեռ վերջացած չեն։ Մ. Բանպոն նոր հրահանգներ ստացած է Մ. Տէլքասէէն, Բարիզի անգլիական դեսպանին հետ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին ունեցած զանազան խորհրդակցութիւններուն վերաբերեալ։ Մ. Բանպոն այս հրահանգները հաղորդեց Լորտ Լէնստաունի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ, ուր մնաց մինչեւ ժամը 8։ Լորտ Լէնստաուն քանի մը դիտողութիւններ ըրաւ, և ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ներկայացուած համաձայնութեան վրայ ինչ ինչ փոփոխութիւններ առաջարկեց։ Մ. Բանպոն ասոնք ամէնքը հեռագրեց Մ. Տէլքասէի, որ հետեւեալ օրը պատասխանեց, անգլիական առաջարկներուն մէկ քանին ընդունելով, և մէկ քանիին վրայ դիտողութիւններ ընելով։ Մ. Բանպոն Մ. Տէլքասէի պատասխանը Լորտ Լէնստաունի հաղորդեց անմիջապէս, և Անգլիոյ Նախարարաց Խորհուրդը Դշ. օր խորհրդակցութիւն կատարեց այս մասին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԿԱՍ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ, Մարտ 31.— Զինական դեսպանատան քարտուղարը ըսաւ թէ արտօնուած է յայտարարելու թէ, Զինաստան ռուսերեն պատերազմին միջամտելու դիտաւորութիւն չունի և բացարձակապէս չէզոք պիտի մնայ ցորչափ պատերազմիկները յարգեն իր սահմանագլուխները։ Ցարեց թէ Մա զօրավարին հրամասարութեան ներքեւ չինական զօրաց յառաջխաղացումը պէտք չէ անհանգիստ ընէ Ռուսիան, որովհետեւ անոնք սահմանուած են պաշտպանելու հիւսիսային Մանչուրիոյ չինական սահմանագլուխը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Սէուլէ քաշուած հեռագրեր կ'ըսեն թէ 30000 Ճաքոնցիք Բաք—Զէնկ հասան և յառաջ կը խաղան դէպի Եալու։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ, հանգստեան կոչուած են 12 սպաներ, որոնց մէջ են Զիվոյիչ, Մխիչ, Իսաքովիչ և Միլիվոյէվիչ գնդապետները և Լուքիչ դիւ-գնդապետը։

ՀՌՈՄ. — Բագանայի նահանգին մէջ վերջին օրերս տեղացող սաստիկ անձրեւները ծանր վնասներ պատճառեցին։ Բանի մը տուներ փլան։ Տանի չափ զոհեր կան։

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ. — Լիմայի ամերիկեան գեսպանը կը ծանուցանէ թէ, ժանտախտ ծագած է հոն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1904 19,1 Մարտ Ուրբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Ձերմակ Առաջին օխան	37	փարա	
» Երկրորդ »	36	»	
Մախլիւթ »	33-34	»	
Զաւտարլը »	29-32	»	
Սերթ էքսթրա, օխան	37.38	փր.	
» Միջին տեսակ	34-35	»	

Այսօր ժամանեց 5 վագոն ցորեն Անատոլ։

Այսօր ժամանեց 1 վագոն ցորեն Բուլգարիայ Ա. օխան 35—36, Բ. 32—34 փարա։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քրմա Ա. պարկը	76	ղ.
» » Բ. և Գ. »	73-74	»

ԹԵՓ

Օխան 15½ փարա։

ԳԱՐԻ

Բէյսուէնէֆ 10½ ղրշ. գրիւը

Բուլգարիայ 9½—10 »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 21½ փարա ազատրմա։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՆԱՄԱԿ

ՇԻԿԱԳՕ, Մարտ 10

Տէր Խմբագիր,

Ձեր Մանզումէի էֆեմեար պատուական թերթը հրատարակուելէն ի վեր դեռ չէինք տեսած հոս. չատ գոհ եղայ որ բարեկամներէս մին գնահատելով թերթին արժանիքը և օգտակարութիւնը, վերջին օրերս սկսաւ զրկել զինձ կանոնաւորապէս, զոր կը կարդանք ու կը սիրենք մեծ հաճոյքով, որոյ համար զգացած համակրանքիս հաստատելու փափաքով, կ'ուզեմ ջանի մը հակիրճ տեղեկութիւններ հաղորդել ամերիկեան այս կարեւոր քաղաքին փոքրաթիւ հայ գաղութին մասին։

Հարիւր տարեկան երկու հարիւր հոգւոյ հաղիւ կը հասնի այս տեղ գտնուող Հայոց թիւը. այսչափ մը կան մօտակայ մէկ երկու գիւղաքաղաքներու մէջ, գրեթէ ամբողջովին առանց ընտանեկան կազմակերպութեան. բայի մէկ երկու առեւտրական տանց վարիներէ, ամէնքն ալ կը զբաղին զօրաւորութեամբ՝ զանազան ճիւղերու վերաբերեալ գործարաններու մէջ։ Աշխատութեան վարձք չարաթական մէջին հաշուով 10 տարբի չափ կը տանան թէեւ, բայց չատեր չեն կրնար չարունակական գործ ունենալ, մանաւանդ ձմեռուան ամսոց մէջ, ինչպէս այժմ կան տասնեակներով անգործ մնացած մարդիկ՝ կեանքի համար այսպիսի բազմապահանջ քաղաքի մը մէջ։ Անուշտ այդ մարդիկ իրենց ծննդավայրին մէջ մնալով աւելի հանգիստ և երջանիկ պիտի ըլլային քան թէ օտար երկրի մը մէջ։

Այս ծայրայեղ գործնական երկրին ամէն կողմը զմբաղաքաք որոյ կը տեսնուի Հայոց յատկանշական մի տարր կողմը, այն է ընդհանրապէս ցոյց տրուած ձեռներէցութեան ոգւոյ պատկառութիւնը. 20-25 տարիներէ ի վեր հաղարաւոր հայեր եկած են ու կուգան Ամերիկա, այս առեւտուրի և ճարտարարուեստի հոս երկիրը, ու չեն օգտուած գործնականապէս որչափ կարելի կրնար ըլլալ. կարծես իրենց կոչումը եղած ըլլար լոկ գործաւորութիւն ընել և միշտ գործաւոր մնալ, ի հարկէ բացառութիւններ եղած են ու կան բայց այնչափ աննշան թուով, որ չեն բաւականար հակառակը հաստատելու, մինչդեռ մեզի հետ և ալ քիչ մը չեւ ամէն տեղ կը տեսնենք Հրէաներ, Սուրիացիներ և Յոյներ, որք անչափ ճիգերով ու յանդգնութիւնով միշտ հետամուտ կ'ըլլան զանազան առեւտրական և այլ գործառնութեանց մէջ մտնելու ու կը յաջողին չուտով նախանձելի դիրքերու եւ հարստութեանց տէր դառնալ։

Կարելի չէ աննկատ թողուլ մեր մի ուրիշ ոչ պատուաբեր յատկութիւնն ալ, որ անխուսափելիօրէն ծնունդ կ'ուտայ չատ մոլութեանց և չարութեանց, այն է ծուլութիւնն, որը ի յայտ կը բերենք անմիջապէս երբ կը դադարեցուցինք աշխատութենէ. այնպէս որ այս պարագային մեզմէ չատեր փոխանակ իրենց ժամանակը ուրիշ միջոցներով կամ ուսմամբ և ընթերցանութեամբ օգտակար դարձնելու, անձնատուր կ'ըլլան խաղամոլութեան, զոհ տալով ժամանակ, պատիւ, խնայութիւն և առողջութիւն եթէ չաւելցունեմ չատ անգամ ալ կեանք։

Տեղւոյս ազգային կեանքն ալ թէեւ չատ գովելի կողմեր չունի, բայց քանի մը երեւոյթներով կրնայ գոնէ քիչ չատ մխիթարական սեպուիլ։ 3-4 տարիներէ ի վեր հաստատուած կայ նոր մի գրագարանաբերքարան, որ միջոց հոգածու մարմնոյ մը վարչութեան տակ բաւական օգտակար եղած է մեզ ազգովրդին առ հասարակ իր՝ թէեւ փոքրաքանակ, բայց գիտական ընտիր գրեանց հաւաքածոյով ու օգտակար օրախերթերով և հանդէսներով. ցոյցի է պոլսական լրագրաց պակասութիւնը, որը եւս պիտի լրացուի յուսամ ի մօտոյ։

Կայ նաև որբանոցամ մարմին մը, որ տարին անգամ մը ժողովրդեան կողմէ պաշտօնի կոչուելով, ամէն Զատիկ առթիւ կը սարքէ հրապարակային նուագահանդէս մը, և այս պատճառութեամբ բաւական գումար մը հանգանակելով կը ղրկէ մեր ծննդավայր գաւառաց մէջ գոյութիւն ունեցող քանի մը օգնութեան կարօտ Հայ աղքատ տղայոց յատուկ դպրոցներուն։ Ներկայ տարուան հանդիսին կարգադրութեանց սկսուած է արդէն գործակցութեամբ վաճառական Պ. Ց. Փիլչմանեանի։

Գալով կրօնական հաստատութեան, ցաւալի է յայտնել որ, ո՛չ մարենի-եկեղեցւոյ զաւակ և ոչ բողոքական գոյութիւն չունի, կամ աւելի ճիշդը՝ չի կրցած ունենալ. այս կարեւոր պակասը լրացնելու համար քանի մը անգամ ջանքեր ու փորձեր եղեր են թէեւ, բայց

դրական կրցած կ'ելլան անդ... Ինչպէս կ'ելլան Նամ... Գ. Դ. Գ... Գ. Գ... Գ. Գ... Գ

դրական և տեւական արդիւնք ձեռք չէ կրցած բերուիլ՝ ժողովրդեան թուոյն փոքրութեան կամ որ նոյնն է նիւթական անբաւականութեան պատճառաւ. այս մասին վերջերս նորէն ջանքեր մը կ'ըլլան թէև, բայց յաջողութիւնը դարձեալ տարակուսելի կը թուի ինձ։

Ինչպէս ամէն տեղեր, հոս ալ անհամբերութիւն մը կայ Սէն-Լուիի Ցուցահանդէսին բացման համար, որուն հմայքը շատոնց հրապուրած է ամբողջ Միացեալ Նահանգը և բովանդակ աշխարհը. եթէ պատեհութիւն ունենամ այցելելու, պիտի ջանամ տեղեկութիւններ հաղորդել ձեզ։

Այս հակայ և կարեւոր քաղաքին վրայով անսպառ գրուելիքներ կան թէև, բայց առ այժմ աւելի երկարացնել չուզելով նամակս, կը բաւականանամ այսչափով։

Ցարգանօք
ՍԻՍԱԿ

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ Դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ, տեղւոյն քարոզիչ Սբբազանը՝ վաղը Տիրամօր Ս. Ատուածածնայ պատկերը պիտի օծէ։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ Դրսի Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել Մարտիկ էֆ. Էքսէրճեանի, որ ինչպէս անցած տարի նոյնպէս և այս անգամ Ս. Զատկի առթիւ հաճած է բարեսիրաբար 30 ձեռք հագուստ չինել թաղին Պողոսեան եւ Վառվառեան վարժարանի երկուս աղքատիկ ուսանողներուն։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ Աղքատախնամի հրաժարեալ անդամներուն տեղ հետեւեալ առժամեայ մարմինը կազմուած է.— Տ. Դէորգ քհնյ. Պագալեան (ատենապետ), Միսաք էֆ. Սուրեան (ատենադպիր), Յովհաննէս էֆ. Սինանեան (գանձապետ), Միհրան էֆ. Փէչտիմալճեան (մատակարար) և Սարգիս էֆ. Զիլէքճեան, Լեւոն էֆ. Փափազեան, Արամ էֆ. Գալայճեան՝ անդամք։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը թէեւ երէկ հրաւիրուած էր նիստ գումարել Դալաթիոյ խորհրդաբանին մէջ, բայց անդամներուն մեծագոյն մասին բացակայութեանը պատճառաւ չկրցաւ գումարել։

ՄԱՍՍԻՍ գրական չաբաթաթերթը հրապարակ ելաւ հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.—

Ողջոյն մը (Խմբագրական) Տ. Ա։ — Պարտիք պարանոցին Գ. ՉՕՀՐԱԳ։ —Գրաբար թարգմ. ՏԻԳՐԱՆ ԵԼԵԲԻՆՃԵԱՆ։ — Մաղկադարդի մանուկ-քարը (Աւանդավէպ) ՎԱՀԱՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ։—Աղջկան մը օրագիրէն քաղուած ՄԱՌԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ։—Վէպի հատուածներ «Կառքին մէջ». ԿԻՒՍԹԱՎ ՖԼՕՊԷՐ. Թարգմ. ՉԻՖԹԻ-ՍԱՐԱՖ։—Նորերու բաժինը (Երեք ոտանաւոր)։—Խմբագրական Նոթեր։—«Վերջին խօսք»ը. Տ. Ա։

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

«ՅՈՒՆՀԱՍՆԵՐՈՒՆ»

Հայ. Առաքելական Ս. Եկեղեցին — ինչպէս որ գիտենք — Մեծ Պահքի սա ապաշխարանքի օրերուն, Գրիգոր Լուսաւորչի տօնէն ու Տեառնընդառաջէն զատ — եթէ այս վերջինը Մեծ Պահքին հանդիպի — քաշած կը պահէ բոլոր խրախճանքներուն վարագոյրները. սակայն հակառակ աս հայրապետական օրէնքին ու կանոնին կարելի է բանալ վարագոյրը ու յայտնի պատարագ մատուցանել շաբաթ և կիրակի օրերուն. ներելի է աս օրինազանցութիւնը երբ ուղղակի Եկեղեցւոյ շահն է որ նպատակ ունին զայն գործադրող եկեղեցականները։ Զեռնհասներուն տեսութիւնը ինչ է արդեօք սա չատ կարեւոր խնդրի մասին։

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱԼԵԱՆ
Սիվրիհիսար

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ 41

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՁԷՊ

ԸՆՑԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌՈՇՊՈՒԻՌ
Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՅՐԵՐՆ ԱՂՔԻԿԸ

«Էրիկս հասած ատենը, կռիւը վերջացած էր արդէն, և բազմութեան մէջէն քանի մը հոգիներ կ'առաջարկէին ոստիկանատուն տանիլ զինքը բռնութեամբ։ Կինը երբ այս բառը կ'իմանայ, փախչելու ջանք մը կ'ընէ, ամբոխին մէջէն անցք մը բանալով։ Բայց քանի մը հուժկու բազուկներ խլեցին կը կաչկանդեն զայն, և բռնի կերպով կը քաշկռտեն դէպ ի ոստիկանատուն։ Մերինը կը տեսնէ որ ամէն մարդ կնկանը ետեւէն կ'երթայ, և չկայ մէկը որ տղուն վրայ խորհի։ Անմիջապէս թեւերուն մէջ կ'առնէ զայն, և ինք ալ բազմութեան կը հետեւի յուզումով։

«Վերջապէս ոստիկանութեան կայանը կը հասնին և դէպքը կը պատմեն ոստիկանապետին, որ փութով հարցաքննութեան կը սկսի։

«—Ես քեզ կը ճանչնամ արդէն, կ'ըսէ ոստիկանապետը յօնքերը պռստելով, դուն անբարոյական կնիկ մըն ես, և քանի մը անգամ դատարան ղրկուած ես ասկէ առաջ։

«Կինը ձայն չի հաներ բնաւ և մտիկ կ'ընէ սոսկումով։

«—Այս տղան քո՞ւկդ է, կը հարցնէ նորէն ոստիկանապետը։

«—Ո՛չ, կը պատասխանէ կինը աչքերը գետին յառած։

«—Հապա որի՞ն է, ի՞նչ է այս պզտիկին մօրը անունը։

«—Չե՛մ գիտեր։

«—Չե՞ս գիտեր... Կը ծաղրե՞ս զիս։

«—Ատուած վկայ, չեմ գիտեր։ Երբ հայրը վեց ամիս առաջ ինծի բերաւ զայն, ըսաւ թէ իր մէկ մեղապարտ յարաբերութեան պտուղն էր անիկա, և թէ մայրը չատո՛նց մեռած էր։

«—Ըսենք թէ մօրը անունը չես գիտեր՝, հապա հո՞րը...։

«—Հօրը անունը Բիէռ Ռիդառ է...։

«—Բիէռ Ռիդա՞ռ... ո՞ւր կը բնակի։

«—Տարիէ մը ի վեր ինծի հետ կը բնակէր։ Զորս ամիս մը կայ որ անյայտացաւ մէկէն ի մէկ, այս տղան իմ վրաս ձգելով։ Անկէ ի վեր բնաւ լուր մը չեմ առած իրմէ։

«—Բեզի հետ կենակցած միջոցին, ինչո՞վ կը զբաղէր։

«—Ոչինչով։

«—Հարուստ էր ուրեմն։

«—Հարո՞ւստ, ա՛դ էր պակաս։

«—Հապա ինչո՞վ կ'ապրուէիք։ Ո՞դ կը կլէիք։

«—Ես կ'աշխատէի, և ան կ'ուտէր։

«—Ինչո՞ւ այդչափ հոգածութիւն ցոյց կուտայիր անոր նկատմամբ։

«—Ես խեղճ կնիկ մըն եմ։ Մարդ մարդասանք չունիմ։ Ինք խօսք տուած էր ինծի որ պիտի ամուսնանար հետս։ Այս խոստումը ամէն զոհողութեան յանձնառու ըրած էր զիս։

«—Կ'երեւի թէ գանձ մը գտած ըլլալու համոզումը ունէիր, և չէիր ուզեր ձեռքէ հանել ասանկ ածան հաւ մը։

«—Զքաւորութիւնը մարդուս չատ բան ընել կուտայ, պարո՛ն։

«—Լա՛ւ, ինչո՞ւ քիչ մը առաջ չարաչար կերպով կը ծեծէիր այս տարաբախտ որբը։ Երբ հայրը ձգեց գնաց, քու պարտքդ էր անմիջապէս կառավարութեան դիմել և իրողութիւնը պատմել։ Փա՛ռք Աստուծոյ, մէկէ աւելի որբանոցներ ունինք, որոնք յօժարութեամբ պիտի ընդունէին այս պզտիկը։

«—Ես կ'աշխատէի, և ան կ'ուտէր։

«—Ինչո՞ւ այդչափ հոգածութիւն ցոյց կուտայիր անոր նկատմամբ։

«—Ես խեղճ կնիկ մըն եմ։ Մարդ մարդասանք չունիմ։ Ինք խօսք տուած էր ինծի որ պիտի ամուսնանար հետս։ Այս խոստումը ամէն զոհողութեան յանձնառու ըրած էր զիս։

«—Կ'երեւի թէ գանձ մը գտած ըլլալու համոզումը ունէիր, և չէիր ուզեր ձեռքէ հանել ասանկ ածան հաւ մը։

«—Զքաւորութիւնը մարդուս չատ բան ընել կուտայ, պարո՛ն։

«—Լա՛ւ, ինչո՞ւ քիչ մը առաջ չարաչար կերպով կը ծեծէիր այս տարաբախտ որբը։ Երբ հայրը ձգեց գնաց, քու պարտքդ էր անմիջապէս կառավարութեան դիմել և իրողութիւնը պատմել։ Փա՛ռք Աստուծոյ, մէկէ աւելի որբանոցներ ունինք, որոնք յօժարութեամբ պիտի ընդունէին այս պզտիկը։

«—Ո՛չ, քանի մը անգամ փորձեցի այդ բանը, բայց պատասխան չի տուաւ։

«—Արտե՞ան ալ չիմացար։

«—Ռիգառ այնչափ ծոյլ մարդ մըն էր որ կրնամ ըսել թէ բնաւ գործ չէ բռնած կեանքին մէջ։

«Ոստիկանապետը պզտիկին կը դառնայ այն ատեն, և հայրական գորովով մը անոր այտերը գգուելով,

«—Խե՛ղճ որբ, կը մրմնջէ ցած ձայնով մը, դեռ երկու տարեկան հազիւ կայ։ Թշուառութիւնը առջի օրէն օձեր է անոր ճակատը։ Հա՛յր չունի, մա՛յր չունի, պաշտպա՛ն չունի։ Բայց Աստուած միշտ կը խնամէ պզտիկները։

«Ցետոյ նորէն կնոջ ուղղելով խօսքը,

«—Անո՞ւն ինչ է, կը հարցնէ միշտ միեւնոյն խստութեամբ։

«—Չեմ գիտեր, կը պատասխանէ կինը, ես իր հօրը անունովը Բիէռ կը կանչեմ զինքը։

(Շարունակելի)

ՍՏՈՐԻՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ՄԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

«1903 Նոյեմբեր 13րդ օրը, Պէօյիւք-Տէրէ Եէնի Մահալլէի Հայոց դպրոցին մէջ աշակերտուհիներէն 6 տարեկան Վերժինի անուն աղջկան մը պատիւը բռնաբարած ըլլալու ոճիրով ամբաստանուած ուսուցիչ Յորենիկեան Փիլիպոս անուն անձին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Եղեռնադատ Աստեանին առջեւ։ Ապացոյցներով հաստատուած ըլլալով թէ յիշեալ ուսուցիչը դպրոցին մէջ յանդգնած է այս ոճիրը գործել, Պատժական Օրինագրքին 199 և 120րդ. յօդուածներու տրամադրութեանց համեմատ իբրեւ ամենախիստ պատիժ 6 տարի թիապարտութեան և իբրեւ կուսութեան փոխարինութիւն 50 ոսկի վճարելու դատապարտուեցաւ։

«Ուսուցիչ մը խղճի ինչ դգացումով արդեօք այս ատեանն ստորին ու վատարարքի մը հեղինակը ըլլալ յանդգնեցաւ։ Մարդկային դգացումէն վեր եղող ասանկ աղտոտ ոճրագործութեան մը հեղինակին գլխուն անէծք չը կարդալ անկարելի է բացարձակապէս։»

(Իգտամ)

Ակնարկուած ուսուցիչը, հազիւ 16 տարեկան պատանի մըն է որ դժբաղդաբար և դատապարտելի անհեռատեսութեամբ մը կանչուած է ուսուցչութեան ամենսփափուկ պաշտօնին։ Ասանկ ոճիր մը բնաւ անհեռատեսելի չէր, այնպիսի հաստատութեան մը համար ուր տղայ մըն էր որ ուրիշ տղաքներ դատապարտելու կանչուած էր։ Ո՞վ է պատասխանատուն։

Մի՛ փնտռէք։ Ով կ'ուզէ ըլլայ։ Ճշմարտութիւնը այս է որ այսօր թէ ուսուցիչը և թէ իր զոհը, երկուքն ալ իրենց ընտանիքներով անբուժելի դժբաղդութեան մը ենթարկուած են և յաւէտ չի պիտի սրբուի իրենց ճակատէն այս մուրը։ Այս տխուր դէպքը անշուշտ մեծ դաս մը պիտի ըլլայ թէ ուսուցիչը ընտրողներուն և թէ մանաւանդ ուսուցիչներուն, որոնք սուրբ ու նուիրական զգացումով մը պէտք է որ վերաբերուին իրենց աշակերտներուն հանդէպ։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՔ ԴԱՍՈՒՑ ԴՊՐԱՑ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԵՒ ԱՅԼՈՅ ԵԿԵՂԵՑԵԱՑ ԿՈՒՍԱԿԱՆԳԻՆԵՐՈՒՆ

ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԽԴ.— Երգեցողութեան մէջ մտադրութիւն դարձնելու և հետեւելու կէտերն են. 1. Հնաւանդ ոճն ու երգը պահպանել. 2. Օտարտոր եւ նորելուկ փոփոխութիւններէ խորշիլ. 3. Տարապարտ և քմահաճոյ երկարութիւններէ զգուշանալ. 4. Միակերպութեան նախանձախնդիր լինել։

ԽԵ.—Զայնագրութիւնը ընդունուած է իրբեւ ապահով միջոց միօրինակութիւնը պահելու և տարածելու. ուստի յատուկ կերպով կը յանձնարարուի ձայնագրութեան վարժուիլ և վարժեցնել և ձայնադրութեամբ երգել։

ԽԶ.— Երգեցողութեանց մասին որոշումներ և կարգադրութիւններ եւ հրահանգներ Կրօնական Ժողովոյ կողմէ կը տրուին, յատուկ Ցանձնաժողովոյ ուսումնասիրութեանց վրայ։

ԽԷ.—Իւրաքանչիւր Դպրաց դասուն համախումբ երգեցողութիւնը կը վարէ երգեցողութեան ուսուցիչը իբր ընդհանուր Դասապետ, որ պէտք է առաջին աստիճանի վկայական ստացած, ծէսերու հմուտ և կարողագոյն ճանչցուած երգեցող մը ըլլայ։ Ուսուցչութեան պաշտօնը պիտի վարէ թէ Դպրաց դասուն և թէ թաղին երկու սեռէ վարժարաններուն մէջ, և պիտի անուանուի Թաղական խորհրդոյ և Դպրաց դասու Տնօրէն խորհրդոյ համաձայնութեամբ։

ԽԸ.—Դասապետ ուսուցիչը ամսական թոշակ կ'ընդունի ուղղակի Դպրաց դասուն կողմէն, որուն կը յանձնէ Թաղական խորհուրդն ալ իւր վճարելիք մասը։ Ուսուցիչը կընայ Դպրաց դասէն դուրս ալ առնուիլ, բայց ցորչափ կը պաշտօնավարէ նոյն Դպրաց դասուն անդամակցութիւնը կը վայելէ։

(Շարունակելի)

ՊԱՀԱՔԻ ԱՂԲԱՏԱԽՆԱՄԸ

Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծննդեան տօնին եղած նուիրատուութիւնները

Տեարք. Յարութիւն Աբրամարկոսեան, Կարապետ Դաբամաճեան, Օգսէն և Մկրտիչ Մէնղիլճեան եղբարք, Յարութիւն Սէլէան, Յակոբ Էսայեան և եղբարք, Տիգրան Միսկճեան, Յարութիւն Բէօքլեան, Սահակ Գըլճեան, Մկրտիչ Շահպազեան, Յարութիւն Մովսէսեան, Հայկ Ալչըճեան, Միհրան Գարագաշեան, Կարապետ Տիտօնեան, Խաչիկ Կարապետեան, Թումիկ Կեսարեան, Օննիկ Գարագաշեան, Սիմոն Զիլինկիրեան, Միսաք Յակոբեան, Դէդէոն Էնքսէրճեան, Արմենակ Զիլինկիրեան, Միհրան Ֆէճճեան, Օննիկ Վարժապետեան, Ամբակում Յովհաննէսեան, Սիմոն Ալեքսանեան, Մկրտիչ Իւթիւճեան, Մագսուտ և Օննիկ Պաղտասարեան, Սիմոն Դաղանճեան, Յակոբ Մարգիսեան, Մարտիկ Պէյլէրեան, Լեւոն Բամպուքճեան, Տիկին Երամեան, Հէթում Սէքեան, Նիկողոս Ճիզմէճեան, Սաղաթիէլ (Կիւմիւշճի), Դանիկ Գոյումճեան, Մարգիս Աչճեան, Սիմոն Ալթունեան, Յարութիւն Մաւրատեան, Բերովբէ Տամատեան, Լեւոն և Արշակ Ասատուրեան եղբարք, Արշակ Տաղրամաճեան՝ 10ական դրուշ։

ՆԵԱՆԱԿՈՍԱՌՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ կիրակի գիշեր, Բերա Պէնկլեանց տան մէջ, կատարուեցաւ Օրիորդ Զարուհի Պէնկլեանի ընդ Յակոբ էֆէնտի Աչճեանի նշանախօսութեան հանդէսը երկու կողմի ազգականաց և բարեկամներու ներկայութեամբ։ Այս առթիւ Տ. Խորոմ քահանայ բարեմաղթիչ բանախօսութիւն մը արտասանեց, և խրատականներ ուղղեց խօսեցեալներուն։

Օրիորդ Զարուհի Պէնկլեան քեռորդին է Պիլէճիկի Առաջնորդ Տ. Մովսէս Սրբազանի և եղբայր Սարգսեանի յանձնակատար (մուպահեանի) Զարեհ էֆէնտի Պէնկլեանի, որ խնամեալ դաստիարակութիւն մը ստացած է և հեզահամբոյր, զուարթ բնաւորութեամբ ու տնչէն ձիրքերով օժտուած տիպար օրիորդ մը։ Իսկ Յակոբ էֆէնտի Աչճեան, Պէրպէրեան վարժարանէն չրջանաւարտ, աղնիւ բնաւորութեամբ արժանաւոր և ընկերական երիտասարդ մը է, որ գլխաւոր գրագիրն է Կեսարեանց վաճառատան։

Մեր շնորհաւորութիւնները Պէնկլեան և Աչճեան ընտանիքներուն։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

1 Ապրիլ 1904

Ֆրանս. 3% Français)	96 70
Բէժի (Tab. Turcs)	368 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	81 60
Երկաթուղի (Lots Turcs)	119 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	572 —
Թրանսվալ (Transvaal)	94 —

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ մեր գործակալն է Մեծ. Յովհաննէս էֆ. Նիկողոսեան, որուն կրնան դիմել, Մանզումէի բաժանորդագրուիլ փափաքողները։

ՍԷԼԱՄԼԸՂ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի Ֆիւմաա կիւնիւ. Սէլամլըգ բէսմը ալիսի Համիտկէյ ճամիի չէրիֆիտէ իճրա պույրուլմըշ ապը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսինտէն սոնրա չայան պույրուլան միւսաատէի Սէնիյէի հաղրէթը Բասիշահի իւղէրինէ Ալմանիա սէֆիրը քէպիրի էսպէթլու Պաոն Մարշալ Ֆոն Պիպէրշթայն հաղրէթլէրի սուրէթը դայրը բէսմիյէտէ հուղուրը Շէվքէթմէվֆուրը հաղրէթը Թաճտարիտէ չէրէֆը միւսուլէ նախլ օլմուշ ապը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ. — Արքունի նաւարանին մէջ նորոգուող Ավնուլլահ, Մուինի-Զաֆֆեր և Ֆէքիի Պիւլենճ զրահաւորներուն համար Ուրոպա յանձնարարուած կաթսաներն ու շոգիի գործիքները երէկ առաւ Պոլիս հասան իտալական շոգենաւով։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Վեհ. Սուլթանը արարողապետ Իպրահիմ պէյի միջոցաւ բարեհաճեցաւ օրպիսութիւնը հարցնել իտալական դեսպան Տի Մալասինա մարքիզին։

—Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց դեսպաններն ալ այցելեցին մարքիզին։

ԼՈՐՏ ԷՎԷՐԻԹԸՆ. — Անգլիական Խորհրդարանին անդամ Լորտ Էվերիթը վաղը Պոլիս կը հասնի Եգիպտոսէն։ Պոլսոյ մէջ հիւր պիտի ըլլայ անգլ. դեսպանին։

ՊԱՐՍԻԿ կառավարութիւնը Առիւծ և Արեւ պատուանշանին Ա. կարգը տուած էր Պրիւսէլի օսմ. դեսպանատան խորհրդական և գործակատար Միհրան էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց անոր գործածութիւնը։

ՍԵՐԲԻԱԿԱՆ դեսպան Մ. Սիմիչի որդին Մ. Սթոյան Սիմիչ, որ անդամ է Սքուբչինային, Պոլիս ժամանեց։ Երէկ Մ. Սթոյան, դեսպանատան Ա. քարտուղարին հետ Կայս. Պալատ գնաց և ներկայ եղաւ Սէլամլըքի արարողութեանց։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Աթանաս Բաքիչ աւազակը որ յաջողած էր փախիլ արդարութեան ձեռքէն, այս օրերս ձերբակալուեր է Մէնլիքի մէջ։

—Մարտի սկիզբէն մինչեւ հիմա Սէլանիկի նահանգին զանազան կողմէն Պուլկարիա փախչող 67 հոգի վերադարձան։

Մ. ԲԷԼԹԱՆ, Ֆրանսայի ծովային նախարարը որ Պոլիս պիտի այցելէ, Պոլսէն Աթէնք պիտի երթայ Վօքուր պահականաւով։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ.—Քանի մը օրէն Պոլիս կը հասնի Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր մատենադարանին պաշտօնեաներէն Մ. Նիքօլաուս, որ Պոլսոյ մատենադարանները պիտի այցելէ։ Աւստրիական դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դուռնէն պէտք եղած դիւրութիւնները ընծայել։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքը որ հիւանդ էր ապաքինեցաւ։

ՏՐԱՊԶՈՆԻ ռուսական հիւպատոս կարգուեցաւ Մ. Բրանդ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Պուլկար կառավարութիւնը Մարտ 14ն դադարեալ հուշակած էր բոլոր աւեւտրական դաշնագիրները։ Ցանձնաժողով մը կազմուեցաւ նոր դաշնագիրներու հիմերը պատրաստելու համար, կարելի եղածին չափ ջնջելու միտքով բաքիթիլասիօնները։

—Ցունվար 14ն մինչեւ Մարտ 12 թրնովայէն, Ռուսճուքէն և Շումլայէն 200 հոգի գաղթած են Ամերիկա։

ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ.—Հրաման տուեցաւ փոխադրել դեղարաններուն համար պատրաստուած ընդհ. սակագոյին գործադրութիւնը։

ՄԵԿՆՈՒՄ. — Վանի քաղաքական ժողովին ատենապետ Աւետիս էֆ. Թէրզիպաշեան որ քանի մը ամիսէ ի վեր Պոլիս կը գտնուէր անձնական տկարութիւնը դարմանելու, այսօր Վան կը մեկնի Տփղիսի ճամբով։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Լ'Արկուս ապահովագրական լրագրին վերջին թիւը կը տեղեկացնէ մեզ թէ Լա Կարտիէն ընկերութիւնը մանկի հրատարակուած է Պրիւսէլի առեւտրական դատարանէն։ Այս լուրը թէեւ աննշան ինքնին՝ սակայն նկատելով որ վերոյիշեալ ընկերութիւնը հրապարակին վրայ ներկայացուած էր Էռնէսթ Կլավանիէ, անգամը ևս կուգայ շեշտել մեր նախատեսութիւնը թէ այս ներկայացութիւնն ալ իր միւս գործառնութեանց պէտք էր նմանիլ։

Ցաւալի է տեսնել որ մէկ երկու տարուան մէջ եւրոպական քանի մը ընկերութիւններ մանկ կը հրատարակուին, ի մէջ այլոց, Դէս տէ Ֆամիյլ, Լէսբէրանս, Լա Բանդ Վիամէր և այլն, յուսախաբութենէ յուսախաբութեան տանելով իրենց յանախորդները։ Բայց եթէ ուրախալի կէտ մը կայ այն է թէ՝ մեր ժողովուրդը շատ չնչին յարաբերութիւն մը մէջ գտնուած է ասոնց հետ և դարձեալ կը փափաքինք ու կը յորդորենք մեր ընթերցողները որ լաւ քննութիւն մը կատարելէ յետոյ միայն՝ ընկերութեան կացութեան և գործակատարին պարկեշտութեան վրայ, յանձնեն իրենց ապահովագրական գործերը։

Հրապարակին վրայ չեն պակսիր այս առեւտրութիւններով օժտուած ընկերութիւններ, որոնք թուումը ընել երկար պիտի ըլլար հոս։ Ի մէջ այլոց կրնանք յիշել սակայն Օսմ. Ապահով. Ընկ., Իւնիոն, Պալքան և ուրիշ ծանօթ Ընկերութիւններ՝ որոնք պատուաւոր դիրք մը գրաւած են թէ՝ մայրաքաղաքիս և թէ Օսմ. Կայսրութեան բոլոր գաւառներուն մէջ։

Ուստի նկատելով որ սոյն ընկերութիւնը վերջնականապէս գոյութիւն չունի այլ եւս, կը խրատենք մեր Պոլսոյ և Գաւառի ընթերցողները որ եթէ Ապահովագրութիւն կնքած են սոյն Լա Կարտիէն ընկերութեան հետ, զանոնք ջնջուած նկատելով վերտին փութան ապահովագրել իրենց ստացուածքները։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԿԵՑԻԿ.—Նիկոմիդիայէն կը գրեն մեզի.—Անցած չաբթու Հայոց թաղին մէջ, Էսաեան Կարապետ էֆ.ի դրանը տակէն զամբիւղի մէջ ծրարուած ընկեցիկ մը գտնուեցաւ։ Մէջէն եւած խաչ նշանով թուղթէն կը հասկցուէր թէ ընկեցիկը հայ էր. ուստի եկեղեցի տարուելով Ս. Լուսաւորչի տօնին առթիւ անունը Գրիգոր դրուեցաւ։ Հիմակ մանկիկը քաջառողջ է և Հայ տիկնանց ձեռքով սնտուտի մը տրուած է և կը խնամուի։

ՀԱԻԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՎԱՐՁՐԸ.—Եդեսիայէն Գրիգոր Զիւնճագեան անուն աղքատիկ Հայու մը գնահատելի պարկեշտութեանը լուրը կը հասնի Պոլիս։ Այդ թշուառ մարդը, 50-60 տարիներու բեռը կը կրէ ուսերուն վրայ, ոտքի վրայ հաց կը ծախէ նոյն քաղաքին մէջ։ Շուկան պատած միջոցին 100 Օսմ. ոսկի պարունակող քսակ մը կը գտնէ և իրիկունը երբ տուն կը վերադառնայ իրողութիւնը՝ կնոջը չը հաղորդէր։ Հետեւեալ օրը երբ շուկան Հէլվանիի մը խանութին առջեւ կը գտնուի, կ'իմանայ ուղտերու կարաւանապետի մը և նոյն խանութպանին միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը, որ կը դառնար կորուսեալ դրամապանակին չուրջ։ Կարաւանապետն էր որ կորսնցուցած էր 100 ոսկին և եկած էր իր բաղդը լալ հէլվանիին։ Զիւնճագեան Գրիգոր գոհունակ տպաւորութեան մը տակ, լաւ մը համոզուելէ ետք կորսուած դրամապանակին տիրոջը ճշդութեանը վերաբերեալ, կը յանձնէ 100 ոսկիներուն քսակը անոր որ սակայն տասը դրուշի պատկառելի՝ գումար մը կը դնէ անոր ափին մէջ իբր «պախշիշ», իբր փոխարինութիւն անոր պարկեշտ նկարագրին։

Աղքատը վճռանմոթեամբ կը մերժէ սակայն այդ նուէրը, յայտարարելով թէ իրեն ըրածը պարտականութիւն մըն էր լոկ։

ԶԵՂՈՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ. — Առալիոյ մաքսատան տնօրէն Էսմէր էֆ., գործածուած դրոշմաթուղթերը կրկին գործածելուն համար դատաստանի ենթարկուեցաւ։

—Այվալրի մաքսատան տնօրէնն ալ պաշտօնանկ եղաւ զեղծումներու համար։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Ուշաքի նամակատունը գողեր մտնելով, 380 ոսկի արժէքով աւանդ և դրամ գողցեր են։ Ուզեր են դրամարկղն ալ խորտակել, բայց չեն յաջողեր։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Դարի բեռցուած մաւունա մը, կամուրջին առջև զարնուեցաւ Շիրքէթի 42 թիւին և Գասըմ Փաշա տարուեցաւ. ուր ընկղմեցաւ։

Ս. ԳՐԿՈՒ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Զենոբ էֆ. Գոյումճեանի յուղարկաւորութեան աւթիւ փոխան ծաղկեպսակի 95 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Սեպուհ էֆ. Զիրճեան։

* * *

Յառաջիկայ Ս. Յարութեան տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ զերծ մնալու համար հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։—

Տեարք՝ Թումիկ Կեսարեան 27, Նըշան Ղ. Լուսասեան, Դէորգ Ալիքսանեան, Լեւոն Բանիկեան, Աստուածատուր Գ. Հարէնց, Տօքթ. Ստեփան էֆ. Յակոբեան, Կարապետ Բ. Կէօզիւմեան, Կարապետ Գ. Տատեան, Դանիկ Ճէվահիրճեան, Կիւլիւճան Ճէվահիրճեան, Արմենակ Մ. Մանուկեան, Եղբարք Պալթեան, Գրիգոր Մարգարեան, Մկրտիչ Պէղազեան, Տօքթ. Կոմիտաս էֆ. Օրմանեան, Մելիք Զաքարսեան, Յակոբ Այճեան, Սթեպ Աստուածատուրեան, Յարութիւն Զրաքեան, Մեսրոպ Ֆէնէրճեան, Մանուկ Արզըեան, Զգօն Խորասանճեան, Մազլումեան եւ Մինթանճեան, Յարութիւն էֆ. Շէքէրճեան, Իսրայէլ Մ. Հայկազն, Տօքթ. Միհրան էֆ. Զարդար, Տօքթ. Կարապետ Իրլիքճեան, Տօքթ. Արշակ Գազազեան, Տօքթ. Խաչիկ Պողոսեան, Միհրան Զօպանեան 20ական դրշ.։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութենց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 1 ապրիլ.—Բորթ Արթուրի վրայ վերջին յարձակման միջոցին ճարտնական վնասներն են.— 50 հոգի խզդուած և 2,250,000 ֆրանք՝ վնասուած մարտանաւերուն համար։

—Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ, մայիսի վերջը Ճարոնցիք շարժման վիճակի մէջ պատրաստ պիտի ունենան 348,000 հոգի եւ 53 թնդանօթ։

ՀՌՈՄ.—Կը ծանուցուի թէ Պապը հրաւիրած է Բարիզի արքեպիսկոպոս կարտինալ Ռիշարը։ Կը հաստատեն թէ Ֆրանսայի բոլոր միւս կարտինալներն ալ պիտի կանչուին։

ԲԱՐԻԶ.—Բօլսմպիա կորսնցուց Բանամայի ընկերութեան դէմ բացած իր դատը։

«—Ո՛չ, քանի մը անգամ փորձեցի այդ բանը, բայց պատասխան չի տուաւ։

«—Արտե՞ան ալ չիմացար։

«—Ռիգառ այնչափ ծոյլ մարդ մըն էր որ կրնամ ըսել թէ բնաւ գործ չէ բռնած կեանքին մէջ։

«Ոստիկանապետը պզտիկին կը դառնայ այն ատեն, և հայրական գորովով մը անոր այտերը գգուելով,

«—Խե՛ղճ որբ, կը մրմնջէ ցած ձայնով մը, դեռ երկու տարեկան հազիւ կայ։ Թշուառութիւնը առջի օրէն օձեր է անոր ճակատը։ Հա՛յր չունի, մա՛յր չունի, պաշտպա՛ն չունի։ Բայց Աստուած միշտ կը խնամէ պզտիկները։

«Ցետոյ նորէն կնոջ ուղղելով խօսքը,

«—Անո՞ւն ինչ է, կը հարցնէ միշտ միեւնոյն խստութեամբ։

«—Չեմ գիտեր, կը պատասխանէ կինը, ես իր հօրը անունովը Բիէռ կը կանչեմ զինքը։

(Շարունակելի)

կերակուր հոգւով խոնարհներուն։ Տէրը խոնարհ մանուկներուն Ովսաննան նապխընդրեց, և խոնարհ էակը, կինը, ընտրեց գործիք հոգեւոր պտղաբերութեան, և իր Խաչին վրայ ոչինչ ա՛նքան փղձկեցուց զինքը օրքան տառապագին արցունքները իր խոնարհամիտ մօրկան, որ մեկուսի կը հոսեցնէր իր աչքերուն ցօղը, նոյնքան մարգարիտ՝ ցանուած իր վիշտերուն աղի յորձանքներուն վրայ։

Սիրելի ընթերցող, երբ վաղը մեր Ս. Եկեղեցին ապաշխարութեան վեցեակէն վերջ կը սկսի մեր Տիրոջ անճառելի խոնարհութեան դրուագը պանծացնել, Երուսաղէմի իր համեստ մուտքէն մինչեւ ամենախոնարհ զիջումը դերեզմանին մէջ զեռեղուելու, խոնարհութեամբ վերանանք մենք ալ արժանի ըլլալու համար հոգեւոր բարձրութեան երանութեան, խորհելով մեր Փրկչին անաւոր խոնարհութեան վրայ, զոր Շնորհալին գեղեցկապէս կը բացատրէ, խոնարհութիւնը համեմատութեան դնելով հոգեւոր չնորհներուն հետ։

(Քրիստոս) տարածեց ձեռքերը փոխանակ (Եւայի) ձեռքերուն (որք դէպ ի արգիլուած պտուղը երկարեցան), տարածեց ոտքերը փոխանակ (Եւայի) ոտքերուն (որք դէպ ի արգիլուած ծառը քալեցին)։ փայտը (խաչը) փայտին (արգիլուած ծառին) փոխանակեց, կանանքը՝ մահուան։ երկու տնօրենները (աւազակ) մէջտեղ մերկ կեցած էր նա որ օրէնքը տուաւ։ կոյրերուն (հրէից) ազգը չտեսաւ զայն բաց ի մէկ աւազակէն։

Արեւու բոպէներէն ձեւացած ցերեկը (Քրիստոս) խաւարի վերածեց, սաւուերով (խաւարով) ծածկեց իր մերկութիւնը որպէսզի(հրէից) անարժան ալքը չտեսնէ։ (արեւը) կէս օրին խաւարեցաւ երբ Ադամ մեղքոյզը մեռաւ, ժամ իննին լուսաւորուեցաւ երբ (Քրիստոսի) մահով (Ադամին) մահը քակուեցաւ։

Տիրոջը մայրը՝ որ խաչին մօտ կեցած էր՝ ցաւալի արցունքներ կը թափէր երբ կը լսէր որ միածին որդին «Մարաւ եմ» կ'աղաղակէր։ լեռի խառնուած քացախ տուին անոր որ եգիպտի մէջ դեռ բխեցուց, և կարծրասիրտ ազգին (հրէից) անոյշ ջուր բխեցուց ապառաժէն։

Ժամը երեքն էր երբ օձը խաբեց Նախամայր Եւային միտքը, առաջին մարդն ալ (Ադամը) անոր համոզիչ խօսքով ինկաւ (մոլորեցաւ) ժամ վեցին։ այս ժամուս Տէրը խաչին վրայ ելաւ, որպէս զի անոնց մեղքը սրբէ, և երբ հին Ադամը դուրս ելաւ, աւազակը դրաւ դրախտին մէջ։

(Քրիստոս) գոռարիկ ձայնով «Աստուած իմ, Աստուած իմ» կ'աղաղակէր հօրը, իր կամքով իր հոգին հօրը կը յանձնէր, ինչպէս նաև կը նուիրէր մարդոց հոգիները։ երկիրը սարսեցաւ իր հիմերով և վարագոյրը մէջտեղէն պատռեցաւ, քարերը իրենք իրենցմէ ճաթռեցան, մեռելներուն դերեզմանները բացուեցան։

Այս հրաշքներէն կը հաւատանք թէ Աստուած մարմնով ինծի համար խաչ ելաւ, մեր բնութեամբ կը մեռնի, (բայց) իբրեւ անմահ Աստուած կը դաւանին զայն (մարգիկ)։ իր եկեղեցին կը հաստատուի անոր կողին կրկին աղբիւրներով, ջուրովը (մկրտութեամբ) կը մաքրուի, արիւնը (Ս. Հրաշագործութեան) կը խմէ, և փառք կուտայ զքրիստոս, ինչպէս նաև հօրը։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՔԱՐԷՆ ԶԱՑՆ

(ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ԶՐՈՅՑ)

Բոկոտն ընթանալ ալիքներուն վրայէն, չող չնորհել կոյրերուն բիբին և ուժ՝ կաղերուն սրունքին, թակոյկներուն հաստակ ջուրը միւռոնաբոյր ըմպելիքի փոխել կամ կենդանութեան կոչել ճաղին մէջի դիակը։ Առ հրաշքներով, հնչուլաձեղ խորշ մը ունէր իր անունը ամէն ուղեղի մէջ, ուռկանի մարդէն բռնէ մինչեւ մաքսաւորներու վոհմակը՝ զոր տաճարին բակէն ձեռքո՛վը աւլեց։

Վեց օր էր մնացեր Զատկի տօնին։ Յիսուս Բեթանիա եկաւ, բարեկամը ողջնցուցած երկիրը։ Բեթանիա, Երուսաղէմ, Զիթենեաց Լեռ, Դեթսեմանի. ասոնք էին ահա այն տեղերը՝ ուր Աստուածորդին իր ճակատագիրը կը պտտցուէր վերջին շաբթուն։

Խումբ մը մարդիկ կ'երեւային յաջորդ առտու, Բեթփագէի մտիկները։ Աշակերտներն էին, իրենց Վարդապետին հետ՝ որ՝ հետ՝ դէպի Սուրբ Քաղաքը կ'առաջանային։ Բեթփագէ սարերու կուչտին վրայ չենուած գիւղ՝ իրեն չրջանակ ունէր գորշ վէմերէ մը ձիթենիներու ծառատնին։

Քալելէն յոգներ էր Յիսուս։ Հրամա՛ն մը, և ահա կ'երթան քակել գիւղին մէկդին կապուած էշ մը, — Ձեռքոյնին դրածի պէս, — ու իրենց Տէրը վրան հեծցունելով ճամբայ կ'իյնան նորէն։

Ճամբուն ընթացքին՝ բազմութիւնը կաթիլ կաթիլ կը սկսէր շաղալ իրենց շուրջ, խումբը կարուանի երեւոյթը կ'առնէր, կարաւանն ալ՝ թափօրի, մինչ խանդավառութիւնը՝ եփ կուգար ամէն սիրտերու խոր ու բոլորին չուրթերը եկող ա՜ա Հիւրը կը փառաբանէին։

—«Օրհնութի՛ւն ի բարձունս»։

* * *

Արմտիներուն, դաշտերուն մէջ դեգերող ամէն ողջ, ամէն մարդ, երդիքներու տակ գտնուող բոլոր կիները ծիծի զաւակներին գրկած՝ կը վազէին դէպի առաջ, ատոյցներուն խառնելու համար իրե՛նց ալ ցաւինը։

Ինքը ինչ ընէր։ Կարգուած էր իրաւ, բայց ամուլ ըլլալուն՝ երբեք ներելի չէր իրեն՝ ոտքը տունին սեմէն դուրս դնել։ Թէ ոչ ծաղրուծանակ պիտի ըլլար չուրջինիներէն։ Ա՛ս էր ան տունի օրէնքը։

Աստուածորդին մօտէն դիտելու, հիացումի այդ գոչերուն իրեններն ալ կցելու մտքովը կը ելկէր իր հոգին։ Կիրճ էր վերջապէս։

Տա՛ս ներկուքի խումբէն մէկը սակայն հեռուանց նշմարեր էր կանացի այդ դէմքը որ լուսամուտի մը ետեւ կարօտի ցաւագին պրկումով մը կը նկարուէր։ ու մտիկցեր էր խրճիթին։

Թաղէոս առաքեալն էր։

— Զաւակ չունիմ, ինչ օգուտ, կը հեծկլտար կինը վերէն։ դուրս ինչպէս ելլամ։

— Քարի կտոր մը վերցուր գետնէն, լաթերով խանձարուր ձեւացուր վրան, ու փութա՛...։

* * *

Դուրսը, արեւոտ պողոտային աջէն ու ձախէն, ամբոխը հեղեղի պէս կը խուժէր, կը լանար, կը պոռթկար։

Հասակով կարճերը ծառերն ի վեր կը չուլլուէին, պարտէզներու եզերքի ոստահիւս ցանկեր ամպհոնի դեր կը կատարէին հետաքրքիր աղջիկներու և ամէն ձեռքի մէջ ոստեր կը ծփային՝ կանանչ թաչկինակներու պէս։

Ցեւտոյ, մարդկային այդ հոսանքը՝ կարճ տեղատուութեան մը դադարով՝ մակընթաց տատանումներ կ'առնէր դարձեալ դէպ ի առաջ, միշտ դէպ ի առաջ, Հեծողին քմայական գնացքին համեմատ։

Ու տենդագին էր վիճակը այդ կոկորդներուն որ՝ պոռալէ խանչ՝ նոր թագի մը կ'առնէին վերջին, չարունակ սիրտէ, աղիքներէ փրցած բառեր յորդելու համար։

—«Օրհնութի՛ւն Որդւոյ Դաւթի։»

Արմաւենիի, ձիթենիի տերեւներ փոշոտ ուղիներուն երեսը լիւղ կուգային, կռնակներէ քաշուած հանուած զգեստներ իբր օթոց կը սփռուէին գետինը։ Ասպնջական դարպասումներ բոլոր։ Ու կենդանին—, գլուխը վեր բռնած, — արուեստական տա դարուին ծոցէն իր յամբ երթը կը չարունակէր, նազարէթէն եկող մարգարէն՝ չալակը, ատոր համա՛ր թերեւս՝ երանագին ցոլք մը իր խոչոր, 'խոնա՛ւ ակնակապիճներուն մէջ։

* * *

Հեծելակը հասած էր Երուսաղէմ։ Ատոր վեհ ճակտին չուրջ լուսեղէն պսակ մը իր կամարը կը գծէր՝ որ կը փայլփլար, կը ցոլցլար վերէն իջնող ճաճանչներուն տակ։ Ծնրադրողները քալողներէն չատ էին հիմայ։

Ցնծութիւնը կը փրփրէր հեղեղաբ ու մինոլորտը ամբոխին հիանալի աղաղակներովը կը լենար։

—«Ովսաննա՛, որ գաս յանուն Տեառն։»

Քահանայապետներ ու դպիրներ սկսան ակռայ կճրտացունել։ Ինչ յարգանք էր ա՛ա՝ խելքերնին չէր հասներ։ Իրենցմէ մէկ քանին պոռացող ատ տղաքը ցուցնելով, յանդգնեցան Յիսուսի ըսելու.

—Լսե՞ս լսեր թէ ի՞նչ կը զուրցեն։

—«Ի բերանոյ տղայոց և սանդեաց կատարեցեր զօրհնութիւն», կը պատասխանէր Յիսուս, իր եթերային թրթռուն ձայնովը, ու կենդանին նոյն պահուն կը թուէր ճօճել փիլիսոփայի իր գանկը։

Ուրիշներ ալ կ'ա՛ելցունէին.

—Բաքունի՛, ըսէ՛ սըտնց՝ քաչե՛ն ձայներնին։

—Թէ որ անոնք լռեն, քարե՛րն են որ պիտի աղաղակեն։

* * *

Ա՜ա եղաւ ահա վերջին կարկեցուն՝ ղ պատասխանը Աստուծոյ Զաւկին, ու ճիշդ ա՛դ բոպէին՝ ամուլ կնկան գիրկը ձորերու մէջ փաթթուած քարե պուպրիկը նորածինի սուր ճիչ մը սկսաւ բարձրացունել ընդհանուր միսորին մէջէն։

—«Ովսաննա՛, Ովսաննա՛»...։

Ա՛հ ինչափ բուռն էր կենդանը զդացած յուզումը, որ, հիացումէ արբշիռ՝ ա՛չուերները թրջեցան խկիրն։ Այլեւս մա՛յր պիտի կոչուէր։

Եւ հարկ էր որ իր վերջին լացը ա՛ս վայրկեանէն կանխէր հեթ մայրիկը, վասն զի նոյն մանկիկն էր որ եւաքէն Ս. Սոեփանոս՝ Քրիստոսի ու Քրիստոնէութեան սիրուն մեւնոյն խմորոլը փակեց նախավկայի իր կեանքը...։

ԹԷՈԴԻՒ

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐ

ՁԵՌՔ ՄԸ ԳՕՍԹԻՒՄ

Քանի որ, բոլոր մեղքերուս քաւութեան համար, ուխտ եմ ըրած սա Մեծ Պահքի եօթը չաբաթն ալ ընա՛ւ ոչխարի մսս չուտել, ներեցէք որ զոնէ հեղ մը ժամանակակիցներուս մսոր ուտելու համար ըսեմ թէ, սա միջոցին ճիճի զգեստ հագնելու խարասխվայէն վարակուած է ամէն մարդ, նպաստաւոր հարս չրտաքէն մինչեւ ես և ինչ մինչեւ նպաստաւոր հարս չրտախը։ — խնդիր չէ՛։

Ինչպէս որ, արեւը երկրին չուրջը կը դառնայ և կամ ինչպէս որ երկիրս արեւին չուրջը կը դառնայ — (խնդիր չէ՛), ինչպէս որ մեր պատկառելին Մանգուտկ, ամէն չաբաթ առտու, փոխանակ երեք էջով հրատարակուելու, անգաստառ չորս էջով կը սուտռնի, ինչպէս որ կան ամիսներ որոնք միայն 30 օր կը քաշեն, մինչ օրիշներ՝ ընդհանրապէս մէ՛կ աւելի կը քաշեն, ինչպէս որ կարգ մը աղջիկներ՝ անբիկ մնալու սպառնալից սպառնալիքէն հալածուած՝ ամէն հինգշաբթի Ղալաթիոյ ժամուն քարերուն վրայ քիւնգիմիշ կ'ըլլան՝ քանդիդեդ զրուշնոց foruksներնուն մէջ լեցուցած իրենց տուտուին բոլոր քուրջերը՝ հանդերձ կէս տուգինս բէկիւրով, ինչպէս որ մեր Աղգ. Հիւանդանոցը տարին անպտուղ՝ առնուազանդէս մը կուտայ, ուրիկ անպտուղ՝ ոչ մէկը բան մը կը հանէ (բացի կարգադիր Մանանդիրին անդամներէն), ինչպէս որ...։

Ա՜հա՝ ասանկ ալ չատ մը մարդիկ տարին անգամ մը անպտուղ նոր զգեստ առնելու մարմաջէն կը բռնուին, մարմաջ մը որ... յղի կնան մարմաջներուն չափ զօրաւոր է։

... Իրենց հինցած ըլլալը կը զգան կարծես մարդիկ, և տարին անգամ մը ինքզինքնին նորոգել տալու համար փոխանակ... պատանեաի մը դիմելու, դերձակիչը կը դիմեն, որպէս զի Զարդարդարի չաբթուն իրենց entrée sensationnelleը կարենան ընել թագին ժամը, իրենք իրենց վրայ մաթի ըլլալով։

Այս չաբթուան մօտն ալ ա՛ս է։

Կինաք անոթի մնալ, ձիթապտուղհաց ուտել, տասը փարայի դդումի կուտով փոր կշտացնել, ո՛չ ոք ձեզի կ'ամօթէ, բայց եթէ Զատկին նոր զգեստ չառնէք, —ինչ մեծ ամօթ։

Ո՛չ ոք ձեզի կը հարցնէ թէ այս իրիկուն ի՞նչ պիտի ուտէք, բայց եթէ Զատկին օրը ձեր անցեալ տարուան զգեստովը պտրտիք, ամէն մարդ կը վճռէ թէ, այս իրիկուն բան մը... չպիտի ուտէք։ Ո՛վ ironie des choses!

Ու չատե՛ր ալ, լոկ իրենց արժանապատուութիւնը պահելու նպատակով, իրենց կառ-տ-ռոպէն նոր զգեստ մը կախելու համար՝ իրենց հնայի դերձակները... կը կախեն սենեակներէն։

... A propos, մարդ մը կը ճանչնամ որ երկու աղջիկ, չորս մանչ, մէկ կին, մէկ զոքանչ և, ամէն մեղքին վրայ, մէյ մը ալ... իր անձը ունի, որոնք ամէնքն ալ Զատկին նոր լաթ կ'ուզեն։

Ահա՛ այս մարդը ամէն տարի Զատկին անպտղութեան հազար անգամ կը ղղլայ՝ իր զաւկներուն հայրը, իր կենկանը էրիկը, իր զոքանչին փեսան և իր անձին... տէրը եղած ըլլալուն համար։

×

—Ձե՛ռք մը գօսթիւմ՛...

Ինչ տանջանք, Աստուա՛ծ իմ, ինչ տանջանք։

Նախ պէտք է գտնալ չնորհքով դերձակ մը, որ կուզ չեղող կռնակիդ կուզի լաթ մը չի չինէ և... խազրխ ալ չեղէ, բան մը որ եթէ ո՛չ Ամերիկան գտնելու չափ դժուար, սակայն գաւաթ մը ջուր խմելու չափ ալ դիւրին չէ։

...Դերձակդ քեզի ճիշդ հարիւր տեսակ կերպասի օրինակ կուտայ։

Եթէ փոխանակ հարիւր տեսակ տալու, միայն երկու տեսակ տայ, հնդիրը չի դժուարանար։

Բայց, —մտածեցէ՛ք անգամ մը, — հարի՛ւր օրինակին մէջէն միայն մէկ օրինակ պիտի ընտրես, քանի որ չես կրնար մէկ գօսթիւմը՝ քանի տեսակ կերպասէ չինել։

Տիկինդ սը՛ռ կը հանի, անոր անդիմին հազ կ'ընէ, զոքանչդ ասդիմին քուէն կուտայ, աղջիկդ բաց գոյն կերպասը չա՛տ սիրուն կը գտնայ, մայրիկդ կը պնդէ որ մութ գոյնը քեզի աւելի կը վայլէ, և անդիէն, սպասուհիդ ալ խօսքի խառնուելով՝ ան ալ իր կարծիքը կը յայտնէ, մինչ դուն ալ, քու կարգիդ, անոնց հանածներէն ո՛չ մէկուն կը հաւնիս։ Այս միջոցին, քանի մը բարեկամներ այցելութեան կուգան, և անոնցմէ իւրաքանչիւրն ալ մէյմէկ տեսակին կը հաւնի։ Եթէ կրնաս, մէջէն ելի՛ր։

Ասկէ ետք՝ ա՛լ տան անդամ պիտի երթաս պարոն դերձակիդ ոտքը (չեմ գիտեր ինչո՛ւ ոտքը և ո՛չ... գլուխը), որպէս զի ժամերով կռնակդ, թեւերդ, սրունքներդ չափէ՝ չարունակ կրցրկ ընելով քեզի։

Իւրաքանչիւր անգամուն հայելիին առջեւ չեմ գիտեր քանի՝ անգամ պիտի դառնաս, կռնակդ տեսնալու համար նամպազութիւններ, պիտի ընես և բանդալտիդ հատատեղին նշմարելու համար պիտի փորձես... homme-serpent ըլլալ։

Ասկէ դաս, համակերպութեամբ մտիկ պիտի ընես դերձակիդ գօսթիւմաները, զորս մարդ չուզեր մտիկ ընել, ո՛րչափ ալ հաճեստ ըլլայ։

Երբ հարցնես թէ ինչո՛ւ բրաէնկոթիդ չիտակ չի կենար, դերձակդ անմիջապէս կը պատասխանէ։

—Էնդէնտիմ, կռնակիդդ քիչ մը ծուռ է տէ անկէց...

(Ծուռը՝ կուզին քաղաքավար տեսակն է հոս։)

Երբ հարցնես թէ ինչո՛ւ ուսերդ աղուոր չեն կենար,

—Ձեր ուսերէն մէկը վար է միւսը վեր է, կը պատասխանէ պարոն դերձակդ՝ ինքզինքը արդարացնելու համար։

Երբ միւէին համար դիտողութիւն մը ընես,

—Փոր չունիք, էֆէնտի՛մ, փորի տեղ քիչ մը բամպակ կը դնենք... կը պատասխանէ։

Եւ կամ,

—Փորիդդ չատ խոր է տէ անկէց...։ կ'ըսէ։

Երբ բանդալտդ աղէկ չկենայ, յանցանքը սպասավարար դերձակինդ չէ, այլ սրունքներուդդ, որոնք քիչ մը ոտեւ են։

Այս հաշուով, սիրելի դերձակդ Մ. Ղազարոսի չափ անգամ մեղք չունի, և կրնայ քեզի ամենողորմելի զգեստ մը հագցնել, առանց ո՛ և է յանցանք ունենալու ինք, քանի որ յանցանքը քու մարմնինդ է, և քանի որ չես կրնար ըսել՝ առանց ապուշ յաւակնոտ մը եղած ըլլալու.

—Զէ՛, աղբա՛ր, ես չատ աղուոր մարմին մը ունիմ։

...Ու երբ վերջապէս նոր զգեստդ հագնելով դուրս ելլաս, բո՛ւն Գողգոթան այն ատեն է որ կը սկսի։

Բարեկամ մը քովդ կուգայ և քենէ առաջ անպատճառ նոր զգեստդ տեսնալով, առանց բարեւ մը տալու, որո՛ւ չենել տալդ կը հարցնէ և կը սկսի իր դերձակին réclameը ընել ա՛նչափ ոգեւորութեամբ որ անմիջապէս կը դուշակես թէ խոշոր պարտք մը ունի անոր և փոխանակ դրամի... յանձնորդ տանելու սկսած է։

Ասոր կը յաջորդէ ուրիշ մը, որ կ'ըսէ.

—Մե՛ղք, իմ դերձակիս չինել տալու էիր, հեմ սքանչելի կը կարէ, հեմ ժամն կը կարէ, հեմ ալ կանխիկ դրամ չուզեր։

(Ա՛ռ քեզի դերձակ մը որ հեմ սքանչելի կը կարէ, հեմ ժամն կը կարէ և հեմ ալ կանխիկ դրամ չուզեր։ Ա՛լ երեւակայեցէք ասանկ սքանչելի դերձակ մը։)

Հիմակ ալ ուրիշ բարեկամ մը։

—Խաբուեր ես. սա զգեստս կը տեսնաս կոր, իբրեւ երկու տարի է կը հագնիմ կոր. դեռ նոր նոր է. երեւակայէ քանիմ՝ չինեցի։

—Քանիմ՞.

—Զէ՛, չէ՛, դուն բան մը ըսէ։

—Ինչ ըսեմ։

—Դին մը ըսէ. քանիմ՞ կրնամ ասիկա առած ըլլալ։

—Հինգ մէճիտի։

—Զէ՛, աղբար. չո՛րս ոսկիի. ադէկ չէ՞. ձրիի պէս բան մը։ Շիտակը, քեզի խազրխ նետեր են, մէյ մը ինծի կարծիք չհարցնէիր։

Ըսէ՛, ասիկա մտքէդ անցած էր բնաւ։

Պարտաւոր ես եղեր զգեստդ չապսրքած՝ բարեկամներդ կազմուած մասնաժողով մը կազմել, անոնց իւրաքանչիւրին կարծիքը առնելու համար։

Հազիւ այս բարեկամէդ բաժնուած, ուրիշ մէն է որ կը փակի օձիքդ։

—Մրբ առիր այս զգեստը։

—Երէկ։

—Սանկ կեցիր նայիմ, ըստէնկոթը վրադ չատ տձև կը կենայ կոր։

—Կռնակս քիչ մը ծուռ է տէ անկէց։

—Բանդալտդ ալ չատ կարճ է։

—Սրունքներս քիչ մը պիչիմսիզ են տէ անոր համար։

—Սանկ քիչ մը առաջ եկո՛ւ նայիմ... սանկ քիչ մըն ալ ետ գնա... կռնակդ ինծի դարձուր... քիչ մը քալէ... կեցի՛ր... քիչ մը սանկ եկո՛ւր... քիչ մըն ալ սանկ գնա... թեւերդ վերցուր... կոկոզ ըրէ նայիմ...

Եւ դուն, բժշկին պատուէրներուն անսացող հիւանդին պէս, դատապարտուած ես քալել, դառնալ, թեւերդ վերցնել, կոկոզիկ ընել, որպէս զի բարեկամդ հաճի իր դիտողութիւնները ընել։

Բեզի ինչ, աղբա՛ր, քեզի ինչ, եթէ մարդուն ըստէնկոթը աղուոր չի կենար կամ կը կենայ, մէկը ուսը վեր է միւսը վար է, բանթալոնը կարճ է կամ երկայն է, ժիլէն թուլ է կամ նեղ է...

Եթէ կրնաս հասկցուր։

Մարդը իր պարտականութիւնը եղած ըլլալ կը կարծէ քու բանդալտիդ կամ ըստէնկոթիդ հիմին հեռեան ըլլալ։

Եւ որովհետեւ զո՛ւտ «յանուն բարեկամութեան» են անոր ըրած դիտողութիւնները, պարտաւոր ես «յանուն բարեկամութեան» ալ մտիկ ընել, առանց նեղնալու, առանց բարկանալու, առանց քանալու և առանց բարեկամիդ հակափարին փառաւոր կիր մը իջեցնելու։ Ա՜վ անասնելութիւն...։

×

—Ձե՛ռք մը գօսթիւմ՛։

Այս նիւթին վրայ Հոմերոս կրնար երկրորդ Իլիական մը չինել, Զարմայր՝ տիրացուական յոդուած մը, Անտոնեան՝ ժամկոչականական խմբագրական մը, Բասիմ՝ չորս տարուան թերթեն մը, Արիկ Մուսպահեանեան՝ ազգ. տեսութիւն մը, Եր. Տէր-Անդրէասեան՝ չարական մը, Հայկոնց՝ բանասիրական մը, Վաղինակ՝ դիտողութիւն մը, Միքայէլ Շամանեան՝ իմաստասիրական յոդուած մը, Զապէլ Եսայեան՝ ֆէմինիզմական ուսումնասիրութիւն մը, Զարուհի՝ արձակ քերթուած մը, Լիլա՝ «Բա-Խուցցի-տուտու»ին պատմութիւնը, Նաթանեան՝ քաղաքական տեսութիւն մը, Պարոյր Բէչեան՝ «Ինսո՞ր կարելի է հարստանալ» մը, Օր. Ս. Պ.՝ անհասկնալի բանաստեղծութիւն մը, որուն անհասկնալի ըլլալը սիրզէնն հասկցնելու համար գրածը «քանիքիեն» պիսի կոչէր, Տիգրան Առաքաստավանեան՝ այս յոդուածին գրարարը, Եռովք Սրմէն՝ ժամանակակից գեղեցիկ բարքերուն դէմ հոգեփրփուր յարձակողական մը, Յակոբ Տէր-Յակոբեան՝ կերդոնական դէմ յոդուած մը, Հայկանոյշ Մառք՝ «Ձեռք մը գօսթիւմին...հոգին», Ալիվանա՝ ամիրաներուն զգեստներուն վրայ ուսումնասիրական մը, Գր. Մալխասեան՝ բանդալտի մը քանդաստանքը, Վահան Թօշիկեան՝ «Ձեռք մը գօսթիւմը... մեր մէջ», Եղիա՝ «Ձեռք մը գօսթիւմ և Նիրվանա»...

Իսկ սիրելի պարոն դերձակ՝ այս յոդուածիս հանելով կամ՝ ո՛չ, չա՛տ աղէկ կրնաս՝ այս Զատկին համար ձեռք մը գօսթիւմ չինել ինծի տպարիկ, սրուն դրամ՝ պատուոյ խա՛սք որ, գալ Զատկին ա՜նպատճառ... չեմ վճարիր։

ԿԱՎՌՈՇ

ՏԻՊԱՐ ՀՈԳԵԲԱՐՁՈՒ ՄԸ

Հոգաբարձուներով կառավարուող բոլոր վանքերու և դպրոց-որբանոցներու բարգաւաճումը կախում ունի ի հարկէ հոգաբարձուներու խղճամիտ ու ջանադիր գործունէութենէն։ և երբ հաւուագիւտ տիպարները մերթ ընդ մերթ իրենց չնորհքն ու հանճարը կը փայլեցնեն, ընականաբար բերանները չենկրնար լռել, իրենց երախտագէտ չնորհակալիքը յայտնել և իրրեւ բարի օրինակ չցուցադրել զանոնք իրենց պաշտօնակիցներուն և հանրութեան։

Ահա այսպիսի հաւուագիւտ խղճամտութեան, գործունէութեան, կրօնասիրութեան, բարեսրտութեան անձնաւորեալ տիպար մըն է որ պիտի ջանանք ներկայացնել, ի գոհունակութիւն յորինակ և ի քաջալերութիւն, յանձին մեծագոյն Տիար Յակոբ Մամարեանի, գեղարգոյն անգամ և ամրակուռ զանձապահ Ս. Գրիգորի որբանոց-դպրոցին Սալնապատի վանուց։

Դժբաղդաբար կաղ է ինքը, բայց երբեք պատճառ մը չէ այս որ կաղ ըլլան նաեւ խոր գործունէութիւնն և ուղղամտութիւնը, և այդ վիճակ չարգիլէր երբեք անձանձիր չարունակել իր պաշտօնը և իրեն զուգադիպուած կաղ ջորիին հետ, խիզախել կարել անցնիլ հեռաւորութիւնը վանքէն, ամէն անգամ փութալ հոն գործին գլուխ՝ չթողլով որ գործն ալ կաղայ։ Ամէն կիրակի և յատկապէս լուր օրեր խանութը ձգած կը տեսնուի ան որ իր խոսք բարձած, ջորիին հետ վանքը կը դիմէ, որովհետեւ իր յարգութեան փառաւորելի խղճամտութիւնը չներեր որ ջորին վանքէն խոտ ուտէ. իսկ ինքն ալ արդէն ինչպէս բազմիցս չատերու ներկայութեան ի ձայն փողոց և թմբկի հռչակած է հաց ուտելէ վերջ վանք կ'երթայ և (աւա՜ղ անկումնե՜ս...) միայն և միայն մէկ անգամ պաշտօնակիցներու և միաբանութեան թախանձագին տիպումներուն չդիմանալով չատ ու չատ պզտիկ պատառ մը կ'առնէ հրամցուած ձուազեղէն որուն համար անշուշտ ցաւ երկինքը ներած են իրեն իր անհուն ծառայութեան փոխարէն։

Համեստ խառնուածքն լինելով ընականաբար վարկով կը գործէ, բայց ամենայն անձնազոհութեամբ իր չաջ վանքին չահուն զոհելով վարկն ալ վանքին պատանական նեղութեանց գոհածներ է և ինչպէս ինքը յաճախ վկայած է վանքէն քան լիրայ առնիկք ունի և դարձեալ ըստ իր վկայութեան այս մասին երբեք չխօսիր ալ...։ Այս բոլորին հետ նաեւ երբեք չդադրիր իր ծախած ապրանքին յատկութիւններուն հետ ամէն յաճախորդին թուել նաև իր իսկ հռչակուած առաւելութիւնները— գիտցած քանի մը ֆրանսերէն բառերն ալ մէջ խառնելով—ինչ որ գերազանց անկեղծութիւն մը կը ցուցնէ անշուշտ և ապահովարար ազօթող փարիսեցին երբեք օրինակ չկրնար ըլլալ իրեն մանաւանդ երբ յայտի համարակ և նախայարձակ կը դառնէ, կը գասաւիրատ, կը կշտամբէ կեղծաւորները, գողերը և մինչեւ իսկ ազգային կրօնական վարչութեան Ս. նախագահ ու անդամները։ Թէպէտ ինքն ալ կրնա՛ պէտ հոգւոյ անմահութեան կը հաւատայ ու սոսկալի կրօնասէր և սարսափելի նախանձախնդիր է ինչ որ կայացուցանէ վերակացուին իրարու վրայ 33 անգամ կրկնած այն հարցումը, թէ «վարդապետ ամէն օր առաւօտ և իրիկոյ ժամերգութիւն կ'ընէ՞ տ'...։»

Այսպիսի ջնջախարիսի հոգաբարձուի մը գոյութիւնը անկասկած մեծ բաղդաւորութիւն մըն է որբուհիներուն և զովարար ու զուարթարար մխիթարութիւն հանրութեան որոյ կիրակամէ փափաքն է որ այսպիսի հանճարի մը գործունէութիւնը չամփոփուի միայն այդ վանքին մէջ այլ սփռուի ծառալի համարէն վանուքեանց վրայ։

Իր այս անստգիւտ առաւելութիւնները ինք բաղմից բաղմաց կրկնելով պարտ անձին կալաք իրրեւ դուշաքեայ ցոյց երախտագիտութեան տարտնել իր կրօնասէր զգացումները ծառայել զանս ի ծառս աշխարհի։

Բոլոր անոնց կողմէ որք յանախ առիթ ունեցեր են իր իսկ բերանէն լսելու իր այս եղական յատկութիւնները—որ ինքնականաբար ամէնէն հաւատի արիւրն է— խոնարհաբար հրապարակս կը խնդրուի որ ուրիշ վանքերու հոգաբարձութիւններն ալ ատոր յանձնուի մխիթարութիւն յորինակ և քաջալերութիւն։

ՀԻԱՑՈՂ ՄԸ

Վան

ՄԵՐ ՊԱՏԱՄԱՒԱՆՆԵՐԸ

ԻԶՄԻՏ, ԳԵՐ. ՀԱՅՐ ՄԵՍՐՈՊ ՎՐԴ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Առաջնորդ.ժողովրդապետ Հայ.Հռոմէականաց.— Ինչպէս առջի օրուան թիւով կարդացիք, Ձեր Նամակը ստանալէ ետք հրապարակս պանակցեցինք տեղւոյդ լրատուն որ կամ հաստատէ նախապէս գրածը թէ՝ «Հայոց Առաջնորդարանն մերժուած պսակ մը Հայ Հռոմէականաց Առաջնորդին ձեռամբ կատարուած էն և կամ յետս կոչում ընէ հրապարակախոստովանելով իր հաղորդած լուրին անճշդութիւնը։ Երկէկ իսկ ստացանք պատասխան մը նոյն այն լրատուէն որ խոստովանելով իր թիւրիմացութեան մը զոհուիլը, կը յայտարարէ թէ բոլորովին սխալ է իր նախապէս տուած լուրը և թէ պսակագրութիւնը տեղի չէ ունեցած։ Ասիկա ցաւալի հիւանդութիւն մըն է որմէ վարակուած են գաւառական լրատուներէ ոմանք որոնք առանց իրողութեան մը ճշդութիւնը քննելու անմիտաբար կը հաղորդեն թերթերու, ոչ միայն անել կացութեան մատնելով զանոնք, այլ և մոլորեցնելով ընթերցողները։ Դեռ երէկ կարդաց Առաջնորդը տեղական թերթի մը մէջ պարտականամբ նամակով մը կը յայտարարէ թէ «Պատմանարութեանս այս վեց տարիներուն չկարդացի լրագրաց մէջ կարիւէն եկած լուր մը որ քան սանանի ճշդութեամբ եղած ըլլայ։ Ընդհակառակն, խեղաթիւրուած, սխալ կամ պակասաւոր լուրեր են որոնք միայն լրագրաց կը գրուին» եւն.։ Այս պարագային մէջ սակայն լրագիրները ոչ նամակը գրողը Իզմիտի մէջ իսկապէս ճանչցուած անձնաւորութիւն մըն էր որմէ կարելի չէր սպասել ասանկ սխալ մը։ Անունը ձեզ ծանօթացնել դժուութիւն սերմանել պիտի ըլլայ ձեր և անոր միջեւ ինչ որ իրրեւ քրիստոնէութեան կրօնքին պաշտօնական հանգիր չի պիտի ըլլայ երկու կողմին համար։ Ուստի այս չափով բաւականանալով թողուցէք լրատուն որ զղջայ իր փութկոտութեան վրայ։

Տէր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԳԻՑՄԷՐԵԱՆ